Ч. 101 (14.644). Львів, середа 12. травня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . 30.00 "
Річно . . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Новий шеф ґенерального штабу СССР.

ВЕЛИКІ ЗМІНИ НА ПРОВІДНИХ СТАНОВИЩАХ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

Як подає „ТАСС" совітський уряд звільнив маршала Єгорова зі становища шефа штабу червоної армії та назначив його першим заступником наркома оборони; на його місце прийшов командант армії 1. ранги Шапошніков. Командант армії 1. ранги Якір став комендантом ленінградської военної округи, маршал Тугачевський — комендантом волжанської округи.

Рівночасно уряд постановив утворити военні ради у військових округах та поприділювати до військових частин і установ військових комісарів.

Національні війська панують над пристанею в Більбао.

Комунікат нац. головної кватири повідомляє, що наступ нац. військ на баск. фронті триває далі. Повстанці заняли місцевість Унта Круз де Ріґоіція, узгіря положені на полудн. захід і північ від міста Біскаріц. Урядові війська стратили понад 200 вбитих, 147 полонених і багато военного матеріялу. Спроба баскійських відділів піти у протинаступ під Аморебієта покінчилась невдачею. На північ від Солюб повстанці посунулися поза місцевість Басіхо де Баскіо і опинились на горбі Хатта, яке панує над пристанею в Більбао.

Комунікат баскійської ради оборони Більбао повідомляє, що вчорашний наступ національних військ був незвичайно нагальний. Бої велися на 30-кільометровім фронті. Баскійські війська пішли у протинаступ в гірськім масиві Солюб, займаючи найвищі вершки цього масиву. Нац. війська потерпіли сильні втрати. Нац. летуни бомбардували безупину баскійські позиції, одначе не могли приневолити баскійських відділів покинути окопи.

У Більбао проголошено декрет, яким премієра баскійського уряду Хозе Антоніо Аґіре іменували начальним вождом баскійських військ. Декрет передбачує одночасно реорганізацію ген. штабу. Шефом цього штабу іменували отам. Ернеста Ляфуента.

ЧЕРВОНІ НАРУШИЛИ ЕКСТЕРИТОРІЯЛЬНІ ПРАВА ПОСОЛЬСТВА.

„Мундо Обреро" повідомляє про арештування 84 осіб, що користали з азилю в перувіянському посольстві в Мадриді. Червоні обвинувачують арештованих у шпигунській діяльности на користь повстанців. Підчас ревізії в будинку посольства поліція нібито найшла тайну надіостацію і багато документів, які потверджують шпигунську діяльність осіб, що користають з азилю.

Різня на вулицях Барсельони.

Як подає Авас з Перпіняну, ґенерал Позас, що йому валенсійський уряд поручив здавити анархістичну револьту, має **дуже широкі повновласти. Він завів у Барсельоні справжню військову диктатуру.**

Ген. Позас, що має до диспозиції кілька тисяч міліціонерів та всі военні кораблі, **опанував середмістя, зате передмістя Барсельони та підміські околиці залишились у руках анархістів,** що загородили шлях урядовим військам сильними барикадами. Щоби зломити опір анархістів, ген. Позас має ужити **найсуворіших засобів,** навіть накаже корабельній артилерії збомбардувати передмістя. Крім того він вишле карну експедицію проти анархістів, що займають місцевість Пуйґерда і округу Сердана недалеко французького кордону.

Найбільш завзяті бої йшли довкола залізничого двірця. Урядові війська здобули його наступом з повзами, анархісти вискакували через вікна. Зі залоги **не залишився між живими ніодин анархіст.** На вулицях міліціонери стріляють до кожного, хто має анархістичну виказку

Криваві заворушення в Хорватії.

Як подають з Білгороду, у Хорватії дійшло до такої події:

Група селян верталася автобусом з місцевости Сень до Шібеніку, з віча, на якому промовляв один з представників хорватського нац. руху Шутей. По дорозі згадані селяни спровокували жандармів протидержавними окликами, а опісля стрілами до того, що вони вжили зброї. Пять демонстрантів убито, а кільканацятьох ранено. Два важко ранені померли.

У цій справі появився такий офіційний комунікат: 9. і 10. травня перебував в Сеню хорватський хор з приводу свята в честь національного хорватського героя Матея Губерта. У святі взяло участь населення сусідніх місцевостей. Невідповідальні чинники вихіснували це свято, щоби спровокувати інциденти. З хвилиною, як учасники свята переїздили через місто отвертими автами, з юрби хтось віддав кілька стрілів до жандармів, що їхали і стояли на вулицях. 6 осіб згинуло, а 6 було важко ранених. На місце цих подій виїхала слідча комісія.

Роковини імперії.

Агенція Стефані повідомляє з Аліс Абеби, що в першу річницю прилучення Абисинії та створення імперії відбулась в Адіс Абебі велика військова парада в присутности віцекороля марш. Ґраціяніа і представників цивільної та військової влади. Маршал Ґраціяні виступив перший раз прилюдно після атентату.

Також у Римі відбулися великі триденні торжества. В неділю відбулася в Римі велика військова ревія в присутности короля і Мусоліні, в якій взяло участь 40.000 війська, делегації всіх військових відділів, фашистівська молодь і організації б. комбатантів.

ПРИЧИНА ПРОТИАНГЛІЙСЬКИХ ПРЕСОВИХ РЕПРЕСІЙ.

Римські півурядові кола виясняють причину протианглійських пресових репресій. Йде з одного боку про протиіталійську кампанію англійської преси, з другого боку — про абісинського негуса, якого запросили на коронацію Юрія VI. Італійський уряд заборонив привозити англійські часописи в обороні національної чести, зате кореспондентів відкликали поодинокі редакції на власну руку.

Англійським кореспондентам в Італії не загрожують ніякі репресії.

„Хай живе король Юрій!"

Чи тільки імпреза для колірових підданих і білих громадян?

Львів, 11. травня 1937.

Коли ці рядки дійдуть до рук читачів — кентенберський архиепископ звертатиметься в усі чотири сторони світа з окликом на честь нового короля, а еліта молоді, наділена від століть цим спеціяльним привілеєм, за кожним разом підхоплюватиме цей оклик. Уся Британська Імперія переживатиме момент великого зворушення, а всі часописи світа, тільки й тим заняті, що описом коронаційних подробиць.

Загально вважають англійців дуже практичними, вирахуваними людьми. „Вони говорять про Христа, а мають на думці бавовну" — сказав про англійців ще небіжчик Бісмарк. І нині є чимало скептиків, які кожний крок британського уряду перераховують на фунти, а коронацію Його Милости Юрія II. уважають звичайною економічною імпрезою, що має лише притягнути туристів та ожевити збут. Без сумніву у цьому напрямі коронація відіграє важну ролю, без сумніву з того погляду є вона важнішою імпрезою, як славні перегони за нагороду „Дербі", або як студентські реґати Оксфорд — Кембрідж. Всетаки припускати, що король та всі пари Англії стоятимуть 8 годин у коротких штанятах, білих панчохах і важких пурпурових плащах лише на те, щоби той чи інший реставратор робив кращі інтереси, це значилоб не тільки примітивізувати справу, не розуміти англійської історії ані англійської вдачі, ба навіть робити кривду англійському почуттю національної гордости. Без сумніву, британський скарб не обтяжує себе великанськими коронаційними видатками для нічиєї розваги ані приємности, без сумніву, що коронація має деякі практичні цілі, але ті цілі належать не до господарської ділянки, а до моральної і політичної.

Відомо, що британська імперія тримається лише містерною політикою і що одним із головних засобів тої політики є престіж. Англійські кольоніяльні війська невеликі у відношенні до просторів, яких вони бережуть. Коли тубільці слухають британського губернатора чи резидента, то роблять це так сказатиб на кредит, свідомі того, що цей сіренький панок у корковому каску є лише представником могутнього білого короля. Щоби не перетягати кредиту, треба часом показати того короля представникам колірових рас і то показати його у можливо найефектовнішій декорації. Англійський король має сотні більших і менших васалів у Індії та в арабських краях, деякі з тих васалів належать до найбагатших людей у світі та живуть серед великого двірського блеску (нпр. нізам Гайдерабаду та інші індійські князі). Щоби виявити себе могутнішим від них, англійський король мусить очарувати тих людей Сходу, які живуть у палатах з 1001-ої ночі, мусить промовити зрозуміло для них мовою. І тому хоч раз на кільканадесять літ, хоч при вступленні на престіл мусить він окружити себе блеском, що осліпив би царів старинного Сходу.

Друга складова частина британської імперії — це домінії. Утримати звязок з ними ще важче ніж з кольоніями, бо вони не підчинені льондонському урядові, лише становлять незалежні держави, рівнорядні члени міжнароднього обєднання, що зветься British Commonwealth of Nations. З Льондоном звязані ці заморські нації — канадійська, австралійська, новозеляндська й південно-африканська — лише англьосаською кровю — зрештою сильно занечищеною, спільними інтересами — зрештою змінливими та часто розбіжними і — особою короля, що становить єдиний політично-правний лучник між незалежними домініями та метрополією. Тому і громадянам доміній також треба деколи показати живого короля (звичайно бачать його лише на грошах і поштових марках) і то у відповідній декорації. Населення доміній — мішанина еміграції суспільних низів зі всіх усюдів — духово досить примітивне, а притому виховане в атмосфері модерних великих міст, в атмосфері сензації та реклями. Його можна причарувати мальовничим видовищем — але лише справді величавим та незвичайним.

Зрештою не треба примітивізувати і враження коронації на мешканців доміній, — може і в ньому прозвенять якісь глибші нотки. Може величаве історичне видовище пробудить у канадійського фармера чи у новозеляндського шукача золота забутий атавістичний спогад, може відізветься у ньому кров предка, що заки виемігрував за океан був англійцем, справжнім англійцем, вихованим в атмосфері англійської традиції та обрядовости.

Традиція і обрядовий церемоніял — це чинники, що споюють унутрі триєдине королівство так само як політика споює далекі заморські домінії та кольонії. Льондонський біржовий маклер, чи манчестерський фабрикант, люди наймодерніших професій, не бачать нічого смішного у коротких штанцях короля, в яких не можнаб уявити собі нпр. французького президента. Вони відчувають, що гротесковий королівський стрій є символом найліпшого державного устрою так само як гротескова перука судді є символом найліпшого виміру справедливости. Найліпшою, бо витвореною не доктринами, лише солідарною працею довгих поколінь, які все уліпшували а нічого не нищили.

Англієць має право згори глядіти на людину з континенту, що з того боку каналу з іронічною усмішкою приглядається коронаційному походові. Його держава має те, чого не має ніяка европейська держава з наймодернішою конституцією, обдуманою наймудрішими теоретиками: традицію, що надає англійському політично-правному устроєві вартість гранітної величини, що спірається на моральних імпондерабіліях.

(гал.).

НА ВИХОВНІ ТЕМИ.

Союз Батьківських Кружків.

Сучасне демократичне життя починає постепенно вкладатися в нові, ясно окреслені форми. Воно віддаляється поволеньки, не без деякого скреготу і болю, від галасливих і непродуктивних форм ультраполітики та охоплює організовано щораз більше різні ділянки суспільної праці, що є направду підвалинами реальної і творчої політики. Це явище можна ствердити всюди і в державах національного фашизму і в державах лівої диктатури. В часі кристалізації нових державних устроїв демократія находить свій реальний шлях праці та самоорганізації своїх творчих сил.

Приклад такої реальної праці та самоорганізації творчих сил демократії маємо в нинішніх батьківських кружках при школах. У тому часі, коли з усіх усюдів роздаються голоси тривоги, що керму сучасної школи опанувала виключно бюрократія та що в ній нема ніяких представників громадянських чинників, батьківські кружки, як правдиві громадянські чинники, входять у школу не лише в характері платонічних репрезентантів громадянства, але теж як практичні співробітники в деяких ділянках виховання шкільної молоді.

Батьківські Кружки при школах сповняють потрійне завдання: а) звязують ближче дім і батьків зі школою, отже реалізують практично давнє довоєнне теоретичне гасло педагогії — співпраці дому і школи; б) доповняють виховання шкільної молоді в тих ділянках, що їх ніяк не моглаб сама школа виповнити; в) репрезентують не платонічно, але чинно громадянство при своїх школах.

Нині виховна праця батьківських кружків при школах ніким незаперечувана і бездискусійна. Початків цієї праці треба шукати у воєнному лихолітті. Тоді маса людських осель щезла зовсім з поверхні землі, тисячі родин стратили дах над головою, тисячі дітей стратили батьків та опікунів і гинули без нічиєї опіки з голоду й холоду. Отже повставали різні громадянські комітети, що в першій мірі несли порятунок і поміч безпритульним дітям: забезпечували їм та заступали родинну опіку, одягали, годували. Як затих рев воєнних гармат, а в шкільних мурах появились перші діти, мусіли тіж самі громадянські комітети нести дальше потрібну опіку і поміч незабезпеченим шкільним дітям. Так повстали перші батьківські кружки при окремих школах. Вони дожививали бідних дітей, одягали, поставляли їм шкільне приладдя, наглядали їх виховання, дбали про їхнє фізичне здоровля.

Цю спасенну харитативно-виховну працю продовжують батьківські кружки при окремих школах по нинішній день.

Законні форми організації батьківських кружків ще вповні не викристалізовані. Декуди істнують батьківські кружки при школах, як ресстровані товариства першого ступня, декуди як звичайні шкільні формації з відома і позволення місцевої та повітової шкільної влади. Процес цієї кристалізації посувається живо вперед, бо праця батьківських кружків з кожним роком поширюється та поглиблюється, затрачуючи постепенно характер виключної харитативности та прибираючи все більше напрям виховної співпраці над молоддю з педагогічними радами й управами шкіл.

Сяк чи так зорганізовані батьківські кружки, а все одно деякі школи, головно в більших містах, обійтися без їх співпраці не можуть. Часто сама шкільна влада заохочує та допомагає батькам шкільних дітей засновувати батьківські кружки.

Праця, вірніше кажучи, виховна співпраця батьківських кружків дуже корисна, а з нашого національного погляду навіть необхідна. Слаба її дотеперішня сторінка лежить у тому, що вона дотепер розпорошена, необєднана ідеольогічно й тактично, не має одного наставлення, одного ідейного напрямку. Ця праця має дотепер характер місцевого партикуляризму й індивідуалізму. Тимчасом життя видвигає нераз питання загального суспільного чи національного значіння, що їх окремі батьківські кружки не можуть розвязати, бо не мають ні досвіду, ні ширшого громадянського авторитету.

Останні дні принесли батьківським кружкам таке питання: Саме тепер почався другий етап реформи середнього шкільництва. Перед „Рідною Школою", як законним виразником наших виховних і шкільних змагань, виринула конкретна потреба спертися в цій справі на громадянську опінію. Найбільш компетентним громадянським чинником у цьому питанні вона визнала батьківські кружки при приватних і державних школах. Скликала вона нараду з їхніх представників на 24. квітня ц. р. Нарада сповнила своє завдання.

Але, як тільки представники батьківських кружків з цілого краю вперше зустрінулися з собою, то зараз без попереднього порозуміння відчули, що над цілою нарадою може затяжіти брак підготованої одної думки, одностайного погляду, одної ідеї. Вислів цьому загальному поглядові дала голова Батьківського Кружка при філії державної української гімназії у Львові п. Филиповичева, що широко мотивувала потребу одного краєвого проводу батьківських кружків, потребу створити статутовий „Союз Батьківських Кружків" для цілого краю. Думку п. Филиповичевої зустрінули представники всіх батьківських кружків з повним зрозумінням і симпатією. Запала навіть ухвала, що віддає Головній Управі „Рідної Школи" в руки ініціятиву скликати в цій справі конференцію представників батьківських кружків з цілого краю.

Важна це національна справа. Обовязки батьківських кружків у ділянці виховної співпраці зі школою над вихованням шкільної молоді вже нині досить широкі та нема найменшого сумніву, що вони ще ширшатимуть з кожним роком. Отже загальний, одностайний провід над цими молодими суспільними організаціями стає необхідний. Треба розвести серед членів батьківських кружків широку пропаганду, треба познайомлювати їх з виховними течіями сучасности, треба освідомлювати їх про їхні виховні обовязки, вказувати на засоби та методи їхньої конкретної праці.

Ми повинні погодитися з фактом, що батьківські кружки стають нині дуже поважними представниками громадянства при сучасній школі. Вони займають нині дуже активне місце давніх анемічних і платонічних місцевих, повітових та краєвих шкільних рад, що ніколи вже не повернуться. Мусимо дати батьківським кружкам належну їм дбайливість та опіку та запевнити їм формально-законні умовини діяльности й розвитку. Треба це чим скорше зробити в огляду на національно-освітні й виховні потреби молоді.

Конференція представників батьківських кружків — віримо, що Головна Управа „Рідної Школи" скличе її незадовго — повинна виконати два основні завдання: 1) розробити організаційне питання „Союзу Батьківських Кружків" та вибрати статутову місію для опрацювання відповідного статуту; 2) вибрати Ініціятивний Комітет, що підготує технічно скликання першого загального збору „Союзу Батьківських Кружків".

Це справа пильна та вимагає розумного й методичного поспіху, щоб „Союз Батьківських Кружків", як статутовий краєвий провід усіх батьківських кружків, міг розпочати свою працю вже з новим шкільним 1937/38. роком.

Батько.

—o—

Як то було у Кречовичах.

„Ilustrowany Kuryer Codzienny" в ч. 124, з дня 6. травня ц. р. помістив статейку під нагoловком: „Ukraińcy w Krzeczowicach przeszkadzają Polakom w budowie kaplicy", де старим своїм звичаєм накликує відповідні чинники до репресій супроти українців у Кречовичах, аргументуючи м. ін. тим, що вони викликали минулорічні криваві події у Кречовичах, а тепер ще й не дають полякам ставити каплиці. При цьому уживає на адресу українців таких висловів, як awanturnicy, wichrzyciele і т. п.

Подаємо оцією дорогою до прилюдного відома, що те все, що пише „І. К. Ц.", є неправдою і злобною напастю. Все те фабрикується за те, щоб тільки пошкодити нам, кречовецьким греко-католицьким українцям.

Хто спричинив торічні події в Кречовичах, про це писала широко вся преса і сам краківський „Kuryer". На це є зрештою судові вироки, але це не шкодить тепер написати „Кур'єркові", що „to wywołali jednostki wywrotowe zpośród Ukraińców".

Щож до будови лат. каплиці, то місцевих поляків скликав їхній парох, чи радше комітет на зібрання, в котрім вони мали висказатись, чи хотять приступити до будови каплиці. Людям сказали, що „Polska Akademja Umiejętności", як власник села, хоче дати гроші, а вони тільки малиб задекларувати роботизну. Більшість зібраних не хотіла ніяк згодитись на роботизну і в їх імени забрав голос у цій справі Носек (поляк), кажучи, що „jeśli Akademja chce kaplicy, to może sobie ją wystawić w tym miejscu, gdzie przelała się nasza krew tamtego roku; a my młodsi możemy pójść do kościoła do Siennowa, a starsi do miejscowej cerkwi, bo przecież to jest ten sam Pan Bóg i kaplicy nam nie trzeba". Після тої промови велика більшість зібраних винагородила його гучними оплесками.

Зазначуємо виразно, що ніхто з місцевих українців у церковні справи римо-католиків не мішається, ніхто з нас у тому зібранні не брав участи, ніхто силоміць не вдирався до льокалю зібрання і зібрання відбулось до кінця так, що ті, які хотіли каплиці, попідписувались. Тому не треба болітн (якже фальшиво!) „Kuryerkові", що „dzisiaj w Polsce Polakom nie można wystawić kaplicy, bo temu sprzeciwiają się Ukraińcy, бо це нікчемна брехня. Хай радше болів над тим, що власне такими писаннями і в такому дусі спричинив він і всі ті, котрі з ним співділають, такі настрої, що dzisiaj już Polacy nie chcą wogóle kaplicy...

Кречовичі, дня 9. травня 1937.

Підписи.

БРАЗИЛІЙСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПІДДАЛИСЯ?

З Порто Алеґре повідомляють, що провід повстання у стейті Ріо Ґранде до Суль обняв ґен. Фльорес де Кунга. Повстанці приняли ультимат уряду і зложили зброю: 450 крісів і 40 скорострілів.

Пресова нарада у Пром. Банку.

В суботу 8. ц. м. вечором відбулася в салі Союзу Українських Купців при вул. Гродзіцьких ч. 1. пресова нарада заходом Пром. Банку. Нараду відкрив голова Надз. Ради Пром. Банку **дир. Я. Скопляк**, який привитав представників преси і підкреслив, що метою наради не є вузькі справи й осяги Пром. Банку, лише спільне обговорення господарських справ на тлі дотеперішньої праці і практики банку.

Опісля інж. **А. Мілянич**, директор Пром. Банку, порівняв у свому коротенькому рефераті наше господарське життя зі станом господарського життя Німеччини у 60. рр. XIX. ст. та Чехії у 90. рр. і звернув увагу, що передовим чинником у господарському відродженні цих країн були промислові банки. Таких промислових банків і нам треба. Їх головне завдання: мобілізація наших рідних капіталів, виготовлення для тих капіталів оперативного пляну та послідовне переводження цього пляну в життя. Іншими словами: а) внутрішня капіталізація; б) напрямні господарської чи радше фінансової політики; в) активний кредит та гріндерські чи півгріндерські інтереси. Шляхи внутрішньої капіталізації можливі у нас тепер, а саме: 1) дрібна поголовна ощадність; 2) розміщування акцій акційних спілок; 3) випускання облігацій, заставних листів та інших цінних паперів. Це є форми льокат, які вкладчик може на випадок потреби згрошевити щонайгірше з деякою стратою (легка ліквідність). До цих льокат ще належать теж індивідуальні більші льокати, а саме: 4) готівкові вклади до наших банків. Зате тяжко ліквідними є 5) уділи в кооперативах; 6) уділи в спілках явних, з обмеженою порукою і командитових. Ми переводимо капіталізацію у формі уділів по кооперативах і то без належного зрозуміння. Зате до оснування акційних спілок у нас беруться дуже боязко і нефахово.

З черги інж. **В. Яцишин** зясував коротко історію повстання пром. Банку. Думка, кинена на І. конгресі українських інжинірів у 1932. р., найшла оформлення і виконавців в Українськім Технічнім Товаристві. Фірму і середовище дав Союз Українських Купців. Банк почав свою діяльність у березні 1936 р. Банк обмежив свою діяльність виключно до ремісничо--торговельно-промислових кол. Пристосовуючись до потреб і можливостей цих кол, Банк встиг виявити свою живучість. Дальше референт доказував зростом фондів та оборотами Банку потребу та конечність вести у нас під цю пору діяльність з обсягу промислових банків. **Загальні обороти, що в 1936. р. сягали 722 тисяч зол., в місяці квітні ц. р. осягнули вже 553 тисяч, а від початку 1937. р. 1 міліон 423 тисяч зол. У тому самому часі виплачено з каси майже пів міліона (476 тисяч), коли в цілому 1936. р. — 278 тисяч зол. Оборотові фонди зросли за 4 місяці 1937. р. від 90 тисяч до 203 тисяч на 1. ц. м.** Коли зважити, що в квітні загальний оборот був 553 тисяч, то значить, що Пром. Банк обернув фондами майже тричі за місяць. Найбільше вдоволяюче те, що обороти на біжучих рахунках дорівнюють, а в квітні навіть перевищують касові обороти (186 тис. кас. оборот поруч 191 тис. оборотів біжучих). Це означає, що клієнти банку починають через банк розплачуватись безготівково, себто при помочі чеків, переказів та переливів. Привчити клієнтів до такого способу розплачування є незвичайно важною справою в народньому господарстві. Поминаючи користи для самого клієнта (менші оплати за порта і менше труду), зменшується значно грошева тіснота на ринку даної суспільности та переводиться поважна концентрація капіталів і прискорюється грошевий оборот. Творити середовище, бути ініціятивним осередком, виховати купця на доброго клієнта і доброго господаря власним підприємством — можуть лише активні типи банків — промислові банки, що клієнта самі шукають, та цікавляться тим, як клієнт вигосподаровує уділений кредит. **Від правильної праці промислових банків, яких нам потрібно цілої сітки, у великій мірі залежить доля і темпо розвитку нашого промислу!**

Про переведення дрібної ощадности говорив референт дрібної ощадности Пром. Банку п. **Я. Гайвас** та організатор дрібної ощадности інж. **Я. Цімура.** Перший підкреслив, що успіхи дрібної ощадности у 80% залежать від **солідности та захоплення збирачів.** В техниці збирання оминає Пром. Банк книжечки, а вводить посвідки через кальку, що дає змогу оминути помилки чи неточности збирачів. Далі Пром. Банк веде точну евіденцію кожного щадника зокрема. Так поставлена розвязка дала такі висліди: на кінець квітня ц. р. понад двісті збирачів, **46.414.74 зол. ощадностей, в яких містяться вкладки понад пяти тисяч вкладчиків. Пересічно на одного вкладчика припадає 8 зол.** Самочинне зголошування поодиноких людей зі Львова та з краю каже вірити, що **акція ощадности росте** й охоплюватиме найширші верстви української суспільности.

По промові **інж. Вітковицького та інж. Цімури** розвинулася оживлена дискусія, в якій забирало слово кількох присутніх.

ХАБАРНИЦТВО ПРОЦВИТАЄ...

І СУДДЯ І ПРОКУРАТОР НА ЛАВІ ПІДСУДНИХ

З доручення Найвищого Суду у Варшаві розглядає трибунал окружного суду в Любліні справу колишнього судді окружного суду в Чорткові та у Львові **М. Ґонсьоровського**, емеритованого прокуратора в Чорткові **В. Соколовського** та двох жидів-посередників: **Ізраїля** та **Ісаака Берґмана.** Прокуратор притягнув їх до відповідальности за злочин нарушення обовязків підчас урядування (за хабарництво) Трибуналові проводить віцепрезидент окружного суду в Любліні **д- Ґура,** обвинувачує прок. **д-р Гриневецький** зі Львова. Акт обвинувачення обіймає 51 сторінок машинового письма. Вибираємо з цього обширного акту обвинувачення деякі важніші квіточки. І так в акті обвинувачення читаємо, що М. Ґонсьоровський був повітовим суддею у Чорткові до 1911 р., опісля від 1911 р. до 1934 р. окружним суддею, коли то перейшов на становище окружного судді до Львова. В Чорткові пізнав підсудний ще перед війною батька обох підсудних Берґманів, самих підсудних уже по війні. Підс. Ісаак Берґман арендував двір в Іваню Пустім, а Ізраїль у Білій коло Чорткова, але мешкав постійно у Чорткові і доставляв молоко та масло для урядовців, між ін. Ґонсьоровському.

КУПНО КАМЕНИЦІ В 1918 Р

Підс. Ізраїль Берґман був дуже чемним для підс. Ґонсьоровського. І так клопотався, щоб суддя Ґонсьоровський їздив на полювання його фірами та про інші справи судді. В 1918 р. підс. Ґонсьоровський купив дім у Чорткові за 25.000 корон. По переході до Львова продав його за посередництвом Ізраїля Берґмана У Львові суддя далі не забував за підс. Берґмана, який поладнував його інтереси в Чорткові. Одночасно відновив теж взаємини з підс. Ісааком Берґманом, який вже від 1920 р. перебував у Львові.

ХАБАРІ

Підс. Ізраїль Берґман часто чванився перед ріжними особами, що в суді може дуже багато „зробити". І дійсно так воно було — як про це довідуємося з акту обвинувачення. Ось великий

Ген. Штабу ген.-полк. ОЛЕКСА ГАЛКИН. 2

„За Державність".

(Докінчення.)

„Гайдамацький Кіш Слобідської України 1917—1918. рр." К. Смовського — це яскравий популярно виконаний малюнок історії Гайдамацького Коша, який під особистим проводом С. В. Петлюри при начальникові штабу, (нині ґен. хор.) О. Удовиченкові відіграв визначну ролю в подіях великого історичного значіння при відступі українських частин від ст. Крути, при штурмі київського арсеналу, пасажирського двірця і взагалі в боротьбі з большевиками за володіння Києвом. Маємо теж там опис відступу на Житомир і нового повороту з німцями до Києва. З великим зацікавленням легко читається той короткий, але багатий змістом, нарис ріжних епізодів, перших змагань на швидку руку сформованих військових частин, які, не дивлячись на молодий вік вояків, виявили стільки лицарського духа та жертвенности. Як гарматчик, автор природно більше зупиняється на подіях гарматніх частин, однак з другого боку не занедбує висвітлити навіть ті загальні обставини, в яких у той час переводилась боротьба.

„Нарис боротьби війська УНР на Лівобережжі" В. Савченка охоплює кінець 1918 і початок 1919 рр. Складений на підставі історичних документів та оповідань наочних свідків, цей нарис являється цінним вкладом до військово-історичної літератури та уявляє собою всебічний розгляд політичних і військових обставин, в яких переводилась боротьба українського війська в зазначений період з описом ситуації, в якій знаходилися в той час безпосередні наші сусіди (Большевія, Крим, Польща, Румунія, З. О. У. Н. Р.). Зміст цієї праці попереджує більш менш докладний ґеографічно-статистичний огляд Лівобережжя, за яким іде докладний опис військових засобів Директорії, — її боротьби з гетьманцями, опис повстань на Лівобережжі в листопаді і грудні 1918. р., подій у районі Бахмач-Крути, на Харківщині та в інших районах. Читається цей нарис легко і з великим зацікавленням.

У статті „На переломі" Ю. Науменко описує, як переводилась українізація 102-го штурмового куреня, що входив до складу 102-ої піш. дивізії російського війська. А переводилась вона в дуже тяжких умовинах, серед навали большевицьких частин, серед шаленої большевицької агітації та загального хаосу і безладдя, без звязку з центром і вищими українськими установами. І ця українізація не була, на жаль, доведена до кінця, бо курінь був наприкінці роззброєний большевиками.

Ювилейний фрагмент В. Дашковича-Горбацького „Про походження Остапа Дашковича" († 1535. р.), відомого старости Черкаського та Канівського, представляє собою спробу встановити на підставі джерельних архівних документів родовідну таблицю того роду, що має крім фамілійно-родинного ще й подекуди історичне значіння, як памятка про видатного українського воєводу, якого деякі історики признають як першого козацького гетьмана.

„Виступ Вільного Козацтва проти москалів на ст. Винниці" Я. Водяного — це коротенький уривок особистих спогадів автора про збір з наказу б. гетьмана П. Скоропадського трьох сотень Черкаського полку Вільного Козацтва в середині грудня 1917. р. на ст. Винниці, коли большевики, займавши Жмеринку, збирались до наступу на Київ.

В коротенькому нарисі Ю. Липа подає кілька інформацій про діяльність „Одеської Січі", яка в квітні 1917. р. виділилась із „Союзу української молоді"

„Матеріяли до історії І-го кінного лубенського ім. Запорозького полковника Максима Залізняка Полку" А. Марущенко-Богданівський присвятив памяті поляглих героїв за волю і державність Батьківщини. Хронольоґічний порядок залучених матеріялів з додатком схем боєвих маршрут полку, полекшує в значній мірі познайомитись з умовами формування, організації полку та з ріжними його боєвими подіями за час піврічного походу 15. III.—6. XII. 1919. р.

У статті „Спостереження і враження військового лікаря з часів великої війни і революції" (1914—1918. рр.) д-р М. Галин продовжує свої цікаві оповідання (див. збірник 4. „За Державність"), зі сфери діяльности представників найвищої цивільної та військової влади на Україні, присвячуючи частину статті характеристиці вищого московського командного складу підчас японсько-московської та великої війни. Однак автор робить це дещо поверховно, без наведення документальних даних, причому досить різко оцінює діяльність ріжних осіб: робить це відважно, але не дуже авторитетно. А проте його статтю, як оповідання людини, що мала нагоду безпосередньо стрічатися особисто з даними особами, читається з зацікавленням.

У бібліоґрафії „Українські Січові Стрільці" П. Зленко дає обширний матеріял для бібліографічного покажчика, який безумовно причиниться до захования на майбутнє індексу літературних документів, що торкаються УСС.

Закінчує 5. збірник „За Державність" „Сторінка виправлень", яка торкається попередніх збірників.

Як бачимо з оцієї короткої оцінки — 5-ий том „За Державність" має чималу науково-історичну вартість і є черговим поважним доказом заслуг Военно-Історичного Т-ва перед Батьківщиною.

землевласник Чарковський-Голеєвський позичає у Марка Фрідмана в Борщеві 3.000 долярів, але не міг їх сплатити, бо попав у фінансові труднощі. Тому зобовязався дати 6 вагонів пшениці в 1931 р. Тимчасом Повітова Зачетова Каса в Борщеві виєднала примусову управу Чарковського за його довги і тому Фрідман не міг дістати своєчасно 6 вагонів пшениці. Але зявився Ізраїль Бергман і за 100 дол. від Фрідмана виєднав у судді Ґонсьоровського дозвіл на видання 6 вагонів пшениці. Суддя Ґонсьоровський мав тоді екзекуційний відділ і дозволив на видачу 6 вагонів пшениці зі шкодою Повітової Зачетової Каси. Підс. Бергман признався у слідстві, що дав судді Ґонсьоровському за цей дозвіл 100 долярів.

ХАБАРІ ЗА НЕДОЗВОЛЕНІ ОПЕРАЦІЇ ЛІКАРІВ

По приїзді до Львова суддя Ґонсьоровський дістав більшу справу львівського гінеколього д-ра Юлія Швіґера та Абрагама Шляга, яких прокуратор притягнув до відповідальности за недозволену операцію, від якої пацієнтка померла та вивезення її тіла до Старого Села. Тоді лікар д-р Швіґер дістав один рік вязниці з припиненням на 5 років, але лише за намагапе підкупство поліційного аґента. Від інших закидів суддя Ґонсьоровський увільнив д-ра Швіґера, а апеляційний суд затвердив цей присуд. Чому так сталося? Підчас процесу в окружному суді — каже акт обвинувачення — до д-ра Швіґера зголосився підс. Ізраїль Бергман з кузинкою й оповів йому про свої впливи в суді. Д-р Швіґер просив підс. Бергмана, щоб сказав за нього „добре слово". Підс. Бергман відповів, що „добре слово" не вистане, зажадав 2.000 зол. і лікар згодився їх виплатити. При другій стрічі підс. Бергман засунув лік. Швіґерові хід своєї розмови з суддею Ґонсьоровським і заявив, що справа з підкупством поліційного аґента погана. В кожному випадку підс. Бергман дістав від д-ра Швіґера до 2.000 зол. Слідство виявило, що підс. Бергман переговорював зі суддею Ґонсьоровським і навіть подав йому зміст присуду. Тому д-р Швіґер поручив підс. Бергмана свому товаришеві д-рові Кілярові.

800 ЗОЛ. ВІД ІНЖ. КАЙЛЯ.

Суддя Ґонсьоровський розглядав теж справу проти інж. Кайля і товаришів, яких прокуратор притягнув до відповідальности за те, що 19. грудня 1932 р. при вул. Сташіца впав робітник Франц Пельчарський підчас будови дому і тяжко ранився. Справу вів спершу суддя Бітнер, але тому, що Пельчарський помер, відступив її трибуналові, що йому проводив суддя Ґонсьоровський. Підчас процесу суддя Ґонсьоровський жалувався, що попав у фінансові клопоти і вкінці вислав підс. Бергмана до інж. Кайля, по... 800 зол. І дійсно інж. Кайль дав підс. Бергманові двома наворотами 500 зол. і 300 зол. З цієї квоти підс. Бергман затримав собі 300 зол., а судді Ґонсьоровському передав 500 зол. Тому суддя відкладав розправу двічі. Опісля за порадою інж. Кайля, що її переповів підс. Бергман судді Ґонсьоровському, справу проти нього припинено на основі амнестії.

Лікар д-р Фоґель теж мав розправу перед трибуналом, що йому проводив підс. Ґонсьоровський за недозволену операцію М. Макар. Його трибунал увільнив від вини. Слідство виявило, що підс. Бергман „інтервеніював" у д-ра Фоґля, але не дістав хабара. Ходив теж до лікаря д-ра Е. Розенберга, що мав карну справу, але вилетів за двері... без нічого.

БРАТОВБИВСТВО І ПАНТОФЕЛЬКИ...

Перед окружним судом у Львові відбувся процес проти С. Сальца за вбивство свого брата, за що дістав 8 місяців, з чого половину даровано йому на основі амнестії. У трибуналі засідав як вотант підс. Ґонсьоровський. Підчас тієї розправи заявив підс. Бергманові, що потребує грошей, бо мусить вислати доньці до Закопаного. Одночасно додав, що батьки Сальца доволі багаті. І дійсно підс. Бергман пішов до батьків Сальца, заявляючи, що приходить від судді Ґонсьоровського. Батько Сальца заявив, що мусить порадитись свого адвоката і вкінці заявив, що не дасть грошей.

Від купця Я. Гертнера, який опинився на лаві підсудних за присвоєння 2.000 пар снігівців і за переписання камениці на свою жінку підс. Бергман приніс судді Ґонсьоровському англійську вазу і перський диван, що його затримав собі. Одночасно додав, що Гертнер викупить цю вазу за 100 зол. Вкінці приніс підс. Ґонсьоровському 2 пари пантофельків, з яких він одну затримав для своєї жінки. Крім того Бергман взяв собі пару черевиків і домагався ще 1.500 зол., натякаючи, що справа може зле скінчитися.

6.000 ЗОЛ. ВІД Д-РА КІЛЯРА.

У Львові була своєчасно голосна справа лікаря д-ра Кіляра, якого засудив суд за кількакратні недозволені операції, що скінчились навіть смертю пацієнтки. За ці операції засуджено д-ра Кіляра на півтора року вязниці. Апеляційний суд затвердив цей присуд, але Найвищий Суд скасував його і передав справу апеляційному судові у Кракові, що затвердив присуд і припинив кару на 5 років. Від д-ра Кіляра виєднав підс. Бергман 6.000 зол. за інтервенції в його справі у Кракові. Підс. Бергман запевняв д-ра Кіляра, що в його справі інтервенюють старшини і промисловці. По присуді д-р Кіляр дійшов до переконання, що підс. Бергман вимантив від нього гроші. Вкінці акт обвинувачення каже, що підс. В. Соколовський вдержував теж взаємини з Бергманом, який вишукував йому „клієнтів". Перетримував теж акти, що їх надсилав йому слідчий суддя, не полагоджував їх і зате діставав хабарі від зацікавлених осіб. Між іншим увільнив з арешту М. Дойча, який не хотів служити у війську, бо... він був винен йому гроші і не міг їх звернути.

ПІДС. ҐОНСЬОРОВСЬКИЙ МЛІЄ...

По відчитанні акту обвинувачення зізнавав підс. **Ізраїль Бергман.** До вини не признався. На багато питань не відповідав. На „лаві підсудних опинився внаслідок своєї дурноти". Суддю Ґонсьоровського знає від 1919. р. Суддя був у грошевих клопотах, бо купив дім і потребував грошей на ремонт. Тому витягав гроші від ріжних осіб, які мали справи в судді Ґонсьоровського. У слідстві зізнав, що це були хабарі. На розправі запевняв, що це були позички, що їх мав Ґонсьоровський сплатити по виєднанні більшої позички. Бував часто в судді Ґонсьоровського і гостив його в ресторанах та посилав йому „дарунки".

Підс. Ґонсьоровський теж заперечив вину, закидаючи підс. Берґманові брехню. Запевняв, що його матеріяльні відносини були дуже добрі. Заявив, що був суспільним діячем, а тепер втратив посаду, почести і честь. Одночасно розплакався і зімлів. Тому трибунал перервав розправу. Підс. Ґонсьоровський записує всі питання і відповіди.

Обмежують жидівську імміґрацію до Палестини.

Палестинський уряд визначив на час від квітня до липня ц. р. контингент для імміграції до Палестини у висоті 770 осіб, себто менше ніж колинебудь. З того 120 дозволів на вїзд резервує уряд для себе, а лише 650 дає до диспозиції жидівської агенції, яка домагалася 15 разів більшого контингенту. Жиди хотять на протест взагалі відкинути цей контингент.

Коронація англійської королівської пари в радіо.

Британська радіофонія організує в дні коронації пять спеціяльних трансмісій для всього світа. Нададуть їх короткохвильні стації в Давентрі. Радіослухачі, що мають апарати з короткохвильним засягом, можуть слухати безпосередньо хід коронації на основі програми: Трансмісія А. на хвилі 13.97 м. і 16.86 м. в таких годинах: 9.15; 10.15; 12.30; 13.15; 14.30; 14.45; 17.00.

Трансмісія на хвилі Б. 13.97 м., 19.82 м., 31.55 м.: год. 17.20; 17.35; 18.20; 19.00 (промова короля Юрія); 19.20.

Трансмісія Ц. на хвилі 19.66 м., 31.55 м., 25.53 м., 31.32 м. год. 19.30; 21.45;

Трансмісія Д. на хвилі 25.53 м., 31.32 м., 31.55 м. год. 23.30, 2.50, 3.30.

Трансмісія Е. на хвилі 25.54 м., 31.32 м. год. 4.00; 6.15; 7.20.

Польське Радіо буде надавати трансмісію разом із польськими поясненнями коронаційних обрядів короля Юрія VI. в усіх своїх стаціях у перерві концерту, який починається в год. 15.15. Крім того Варшава II. надість репортаж із коронації коло год. 23.05.

Незалежно від поданої повище програми англійської радіофонії на коротких хвилях — усі радієві англійські довго- та середньохвильні стації будуть надавати трансмісії, починаючи від год. 10.15.

Тисячі вмірають від пиття, заки один помре від спраги.

Свячене у Львові.

СВЯЧЕНЕ ВИДАВНИЧОЇ КООПЕРАТИВИ „ВОГНІ".

В неділю 9. ц. м. уладила кооп. „Вогні" для своїх членів традиційне свячене. При пятьох столах засіли крім молодих також представники старшого громадянства й установ, разом коло 100 осіб. Акту посвячення доконав о. проф. Бучацький та опісля в короткій промові зложив побажання на руки голови Надзірної Ради „Вогні" дир. Ю. Шепаровича. Промовляли також: дир. Шепарович і м-р Старосольський. Програму вечора виповнили продукції хору, сольоспіви п. Рени Яросевич і п. Ю. Шухевича та рецитації п. Ковшевич. Відтак при звуках орхестри п. Яблонського учасники забавлялися до пізна в ніч.

СВЯЧЕНЕ В САЛІ ЛИСЕНКА.

Заходом кружка „Р. Ш." ім. Б. Грінченка відбулося мин. неділі пополудні свячене для членів і запрошених гостей у малій салі Лисенка. Посвячення снідів і молебен відправив о. Д. Семчишин. З черги голова кружка „Р. Ш." інж. А. Мудрик просив о. сов. Семчишина, щоб передав синівський поклін Митроп. Шептицькому та в довшій промові накликував до консолідації наших національних сил. Далі малі дівчатка деклямували вірші, б. учениці школи ім. Б. Грінченка співали воскресні і стрілецькі пісні, а промови з привітами виголосили: п. Ґебус від РСК, п. І. Гришківна, д-р Біланюк, ред. Р. Данилевич і голова Сокола ІІІ. п. Верхола. Свячене закінчилося відспіванням національного гимну та залишило милі спомини між учасниками.

СВЯЧЕНЕ НА БОГДАНІВЦІ.

Минулої неділі відбулося свячене для членів чит. „Просвіти" на Богданівці. Свячене поблагословив парох о. Милевич, закликаючи громадянство обєднатись у читальні. Опісля промовляв ще голова чит. „Просвіти" інж. Вітковицький та представники центральних установ і преси. Промови переплітували присутні співанням воскресних і стрілецьких пісень. Мила гутірка затягнулася до пізнього вечора.

Якщо знаєте, що „Просвіта" пригортає до себе інші наші установи, то допильнуйте, щоб ті установи зложили на „Дар Просвіті".

По широкому світі.

У Болгарії дійде небавом до реконструкції уряду; нових міністрів підберуть зпоза політичних кол.

У Франції, в Ліоні вибух страйк фризієрів.

У Швеції будівельні підприємці зльокавтували 20.000 робітників, бо 10.000 робітників проголосило дикий страйк підчас переговорів з працедавцями.

Польський міністр справедливости Ґрабовський виїхав до Берліна, де його приняв Гітлер, мін. пропаганди Ґебельс та мін. справедливости Ґіртлер.

В ірляндській столиці Дебліні страйкує 4.000 робітників фабрик одягів і 10.000 будівельних робітників.

ДАЛЬШИЙ НАСТУП НАД БІСКАЙСЬКИМ ЗАЛИВОМ.

З Мадриду подають, що на біскайському фронті йдуть без перерви завзяті бої — на деяких відтинках без перерви від двох днів. Національні війська розвивають офензиву рівночасно в чотирьох місцях: на морському березі на захід від Бермео, на північ від Бермео в горах, на південь від Ріґоїтія та в околицях Ібарурі між Ґернікою та Дуранґом. Національні війська, добре технічно випосажені, завзято наступають, але червоним вдалося затримати їхні укріплені становища.

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

Душехватство у світлі права.

Як боротися з переписуванням греко-католиків українців на римо-католицький обряд?

Одночасно в цьому напрямі працюють дуже ревно з політичною адміністраційною владою і польське духовенство й учительство і дідичі, які нпр. „обіцюють" продати поле лише тим греко-католикам, які формально перейдуть на римо-католицький обряд. Дійшло вже до такого абсурду, що навіть банки та ріжні каси Стефчика не хочуть позичити грошей нашим вадовженим нещасливим селянам, що у примусовому положенні добиваються за всяку ціну кредиту, щоб рятувати свої задовжені господарства передліцитацією або вилізти з якоїсь іншої халепи. Про безліч інших нагод, при яких перетягають наших робітників та безробітну інтелігенцію на римо-католицький обряд навіть не згадую, бо ця система вже загально відома нашому громадянству. **Ціль тієї масової акції з душехватством зовсім ясна: зробити з перетягнених греко-католиків — поляків, всупереч їхній волі або волі їхніх батьків.**

Тому і ми не можемо довше приглядатися з валоженими руками або складати цю нерівну боротьбу лише на плечі нашого духовенства. Ні! Накинену нам боротьбу за душі мусимо приняти, мало того, мусимо її виграти. Це може статися тоді, коли до цієї протиакції стануть всі свідомі одиниці: інтеліґенти, селяни, міщани, робітники і молодь. Одночасно мусимо використати в цій затяжній боротьбі всі права, що їх дають нам закони, конкордат та канонічне право. Гідною поставою справи та вмілою протиакцією мусимо спинити перетягання греко-католиків і довести до того, щоб припинити процес польщення „латинників", себто українців римо-католицького обряду.

Отже слід запамятати собі, що **справа приналежности до тієї чи іншої Церкви та зміна віроісповідання чи обряду належить до тих особистих прав, що ними диспонує свобідно і виключно кожна особа, а державна влада не має у цих справах ніякого примусу. Тому теж державна влада не може приказувати своїм громадянам змінювати обряд, якщо вони самі цього добровільно не бажають.** На цьому становищі стоїть і нова конституція і конкордат з канонічним правом і всі інші закони, що обовязують ще дотепер у Польщі. І так ст. 5 уст. 2 нової конституції з 23. квітня 1935 р. (Д. З. ч. 30 поз. 227) постановляє: „держава запевняє громадянам змогу розвитку їх особистих прикмет і **свободу совісти**, слова та товариств". Знову ст. 111 старої конституції з 21. березня 1921 р., що її затримав новий конституційний закон з 23. квітня 1935 р. постановляє: „Всім громадянам заручується свободу совісти і віроісповідання. Ніякий громадянин не може бути обмежений у правах, що прислуговують іншим громадянам з причини свого віроісповідання і релігійних переконань. **Всі мешканці польської держави мають право свобідно визнавати публично і приватно свою віру і виконувати свою релігію або обряд, коли це не противиться публичному ладові або публичній моралі**".

А всякі справи, що відносяться до виконування релігійних практик і до **зміни віроісповідання управильнює конкордат**, що його підписала Польща з Апостольською Столицею дня 10. лютого 1925. р. (Д. З. ч. 72. поз. 501). Саме ст. 1. цього конкордату постановляє: **Католицька Церква, без ріжниці обрядів, користатиме у Польщі з повної свободи. Держава запевняє Церкві свобідне виконування її духовної влади та її юрисдикції** і також свобідну адміністрацію та управу її справами й її маетком, **згідно з божими правами і канонічним правом**".

Отже запевнення Католицькій Церкві повної свободи обіймає: 1) **всі обряди Католицької Церкви; 2) свобідне виконування всіх її справ, що входять в обсяг духовної** і маетково-адміністраційної **влади; 3) признання божого і канонічного права як норм діяння Церкви.** Тому держава не може спутувати Церкви у духовних справах або ставити її перепони; **навпаки, повинна дбати про те, щоб Церква могла свобідно виконувати свою владу. Саме до обсягу цієї влади належать також постанови щодо переходу з одного обряду на другий. Ці постанови обіймає канонічне право. Вони виразно постановляють, що змінювати обряд у Католицькій Церкві вільно лише за окремим дозволом Апостольської Столиці.**

Отже якщо якийсь католик бажає перейти з одного обряду на інший, повинен перш за все виєднати дозвіл від Апостольської Столиці і щойно на основі такого дозволу найвищої влади Католицької Церкви може бути звільнений з дотичного віроісповідного союзу і його можуть приняти до нового. Таким чином згідно з постановами канонічного права **на зміну греко-католицького обряду на римо-католицький обряд і навпаки, треба дозволу Апостольської Столиці.** Що польське римо-католицьке духовенство в Галичині постійно нехтує ці постанови канонічного права, це інша справа. **В кожному випадку ні римо-католицьке духовенство ні адміністраційна політична влада не має ніякої правної основи приневолювати поодиноких греко-католиків, щоб вони змінювали свій обряд на римо-католицький** лише тому, що їх батько або мати, дід або бабця або навіть прадід були римо-католицького обряду. **Не має теж ніякої правної основи, щоб шкільних греко-католицьких дітей з мішаних подруж, без згоди батьків,** переписувати на римо-католицький обряд. Ось що каже про це закон про віроісповідні відносини громадян з 25. травня з 1868 р. (В. д. з. ч. 49), що обовязує дотепер у Галичині. В ст. 1-ій читаємо: „**Правесні (шлюбні) та зрівнані з правесними, діти йдуть за віроісповіданням батьків, якщо обоє батьки належать до того самого віроісповідання. При мішаних подружжах сини йдуть за віроісповіданням батька, доньки за віроісповіданням матері. Одначе подруги можуть установити в договорі, перед або після подружжя, що має бути протилежне відношення: або що всі діти мають йти за віроісповіданням батька чи за віроісповіданням матері.** Неправесні діти йдуть за віроісповіданням матері. Якщо нема місця ні для одної з повищих постанов, то **той, кому прислугує право виховувати дитину, має визначити для неї віроісповідання. Не мають ніякого значіння реверси, що їх виставлено зверхникам або слугам церкви, чи віроісповідного союзу, про віроісповідання, в якому діти мають виховуватися або вчитися.**

Ст. 2. Згідно з постановами повищої статті не вільно змінити цього **віроісповідання дитині доти, поки вона сама не змінить його з власної волі. Одначе батьки,** що згідно з постановами 1. статті мають право означити віроісповідання дитини, **можуть змінити його щодо тих дітей, які не скінчили ще семого року життя.** Але на випадок зміни віроісповідання одного або обоїх батьків, чи неправесної матері, треба щодо віроісповідання тих дітей, які не скінчили ще семого року життя, поступати без огляду на договір, заключений перед переміною віроісповідання так, немов би вони народилися після переміни віроісповідання батьків, чи неправесної матері. При управненні (леґалізуванню) дитини перед покінченням семого року життя слід поступати щодо її віроісповідання згідно зі ст. 1.

Ст. 3. **Батьки й опікуни та віроісповідні слуги відповідають за точне виповнення повищих постанов.** На випадок їх нарушення прислугує найближчим своякам та зверхникам церкви або віроісповідного союзу візвати допомоги влади, що має розглянути справу і поступити згідно з законом.

Ст. 4. **Кожна особа без ріжниці полу, скінчивши 14 років, має вільний вибір віроісповідання згідно з власним переконанням** і влада має на випадок потреби боронити її щодо цього вільного вибору. Але той хто вибирає, не може підчас вибору находитися в такому духовому чи умовому стані, що виключав би свободу його власного переконання.

Отже зі згаданих постанов віроісповідного закону виходить дуже ясно, що **про віроісповідання дітей до 7-мого року життя рішають виключно батьки**, а не влада. Зміна віроісповідання

батьків потягає за собою автоматично зміну віроісповідання дітей, але лише до 7-мого року життя. **Діти від 7-го до 14-го року життя залишаються при дотеперішньому віроісповіданні.** Ні батьки ні влада не можуть наказати, щоб вони змінили обряд чи віроісповідання. Зате по скінченні 14 літ життя кожна особа може змінити своє віроісповідання, але мусить зголосити про цю зміну до староства. Староство обовязане приняти таке зголошення до відома і повідомити про це настоятеля віроісповідної громади дотеперішнього віроісповідання, а сама зацікавлена особа має зголоситись до настоятеля нововибраної віроісповідної громади. **А що по 14-ім році життя кожна особа стає самостійною і повноправною щодо вибору віроісповідання так, що навіть її правні заступники себто батьки не мають права накидувати їй своєї волі — тим більше староство не має ніякої законної основи рішати про перехід греко-католиків, які скінчили 14 літ, на римо-католицький обряд.** Тому від таких безпідставних рішень староства греко-католицькі священники та зацікавлені особи (батьки) обовязані вносити відклики до воєвідства.

Вкінці **всі „латинники"-українці** (дівчата і хлопці), які вінчаються з греко-католиками, **мають право** перед або після вінчання **самі установити в договорі, що всі їх діти і хлопці і дівчатка будуть хрещені і виховані в греко-католицькому обряді.** Тоді адміністраційна влада не буде мати тут нічого до говорення.

Magister iuris.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Екзотичні гості на коронації.

У хвилині, коли цю сторінку читатимуть наші читачі, в Льондоні почнуться вже на добре коронаційні паради. Підчас останніх передкоронаційних днів переживав Льондон справжню гарячку. Всі вулиці прикрашені ґірляндами, з домів звисають скрізь прапори і стяги. На кожнім кроці естради, високі щоґли з величезними вінками на горі, деревляні балюстради, павільони й палатки.

Гості зі світа.

З усіх кінців світа приїдять на коронацію запрошені гості. Про них рідко згадують, але їхній приїзд є найкращим доказом могутньости великобритійської імперії.

До Льондону приїхав між іншими магараджа Джампуру, якого оцінюють на 100 міл. франків річного приходу. Він не тільки джерельну воду. Разом із величезними запасами води привіз він дорогоцінностей на 20 міліонів. „Палата вітрів" в якій він мешкає, коштувала міліярд франків. У цій палаті 3.500 вікон і 1.500 дверей.

Аскетичний емір Севд найстарший з поміж 25 синів могутнього володаря, оборонець святого міста Мекки і вожд арабів також приїхав до Льондону.

Муринський король Ета III., про якого ми вже писали, що в дорозі до Льондону мусів переїхати сотні миль африканської пущі, ріку Замбезі на лодці заки добився до залізниці і пристані. Тепер має він новий клопіт: не знає, чи на коронацію одягнутися в однострій англійського адмірала, чи виступити в урядово-святочнім одязі своїх предків. Значить у шкірі леопарда та з нарамениками зі слоневої кости.

Магараджа Джем Саїб Ха-Канапар приїхав із своєю столітньою папугою і тресованим львиняткoм, з яким ніколи не розстається.

„Син Сонця" магараджа Удайпуру привіз зі собою цілу армію слуг і величезну скількість води з Ганґа.

Магараджа Джоскар із Бароди славний з цього, що він є власником девятого щодо величини бриліянта на світі „Зорі Півдня", яка важить 125 каратів. Має він теж дорогоцінне намисто вартости 40 міліонів.

Всесвітнім чемпіоном імен, титулів та ініціялів є магараджа сер Садр Магомет хан Саб V, Абасі Багавальпурського Вагадура, Букнуда Давла Нузрат-і-Джанґа, Сайфуда Давла Гафіцула, Мульк Муклісуд-Давла ва Монуд і т. д. і т. д.

Князі Рату Сукуна й Рату Едвард Какобав репрезентуватимуть підчас коронації острови Фіджі. Вони одягнені по европейськи від голови до пояса, нижче пояса носять спідничку, ходять босо й говорять по англійськи з найкращим оксфордським наголосом.

Занзібарський султан Севід Халіфабен Харуб привіз королеві Юрієві дарунки від своєї родини: коралі, черепашину кість, самоцвіти й червоне дерево.

Цих кількох поданих тут екзотичних гостей зовсім не вичерпують ще спису королів султанів, королів і корольків, які приїхали на коронацію з ріжних сторін британської імперії.

Клопоти найвищої людини у світі.

До Льондону приїхав Ват Месінґер найвищий чоловік на світі; високий на 2 м. і 42 цм. Звичайно велитні дуже худі і мають слабо розвинену грудну клітку. Навпаки Месінґер плечистий і мускулярний. Говорить також сильним басовим голосом, який до відповідно в розмові стишує або скріплює.

У розмовах із журналістами оповідає цей найвищий мужчина на світі про свої невигоди і клопоти. Він не може сідати на звичайнім стільці і кластися до звичайної постелі. Меблі зроблені на окрему міру й замовлення переводять за ним від міста до міста. В авті може Месінґер сидіти тільки на долівці. Про автобуси і трамваї не може він навіть і мріяти. До театрів і кін пускають його тільки під умовиною, що сідатиме завжди в останнім ряді. У звязку з цими клопотами мав він недавно величезну авантуру (він дуже рідко борониться у своїх клопотах пястуками). Оноді сів він у кіновій салі в однім із середніх рядів. Із заду почали негайно кричати:

— Сідайте, сідайте!

Не зважаючи на запевнення Месінґера, що він уже сидить, крики не вгавали. Хтось потягнув його за полу пальта. Вивязалась буча, за яку велитень мусів відсидіти два тижні у вязниці.

Так, як велитень Карнера (який ледви досягає йому до плечей) хотів він присвятитись боксерській карієрі, одначе мусів із цього спорту зрезиґнувати. Всі противники били його у шлунок, бо вище не могли досягнути.

Ват Месінґер є ще досі парубком. Якийсь ґевіозний імпресаріо сватав йому якусь жінку велитня, високу на 2 м. 22 цм., але Месінґер відкинув цю пропозицію. Його ідеал — маленькі, гарненькі бльондинки...

ЧУЧУХУАСКА.

Французький природник Перро відомий із своїх дослідів над цілющими рослинами, подав недавно у французькій медичній академії звіт про висліди своєї поїздки над ріку Амазонку. Проф. Перро провів на місці досліди над рослинами, які, на думку тубильців, мають цілющі прикмети. Одно з тих цілющих дерев називають чучухуаска. З її кори виготовлюють індійці напиток, який має дивні прикмети. Чучухуаска позволяє довго обходитися без поживи, облекшує лікування ран і т. д.

Під хемічною аналізою відкрив французький учений в чучухуасці більшу скількість вітаміни „Ц", цієї самої, що її є багато в сирих овочах і т. д. Досі нікому не вдалося відкрити цієї вітаміни в деревній корі, бо її вважали тільки прикметою овочевих соків. Хоч тубильці не знають що таке вітаміни, інтуіційно відгадали цілющі прикмети чучухуаски. Перро додає від себе, що це ще один доказ, що до народньої медицини треба відноситися з повним довірям.

—o—

„БАНДА ДОБРОЧИНЦІВ".

Залюбки бандою називаємо гурток злочинців, або людей із підозрілим минулим. Одначе життя доказує на кожному кроці, що нема правила без виїмків. Англія має „банду", яка зовсім не є бандою в нашому розумінні, чи пак є бандою доброчинців. Називається вона бандою Ферґісона або товариства анонімових доброчинців. Її члени мають незлий гумор і дотеп. Недавно якийсь замаскований „бандит" вручив в імени свого товариства опіки над безробітними завинену подовгасту пачку. Не була це петарда, як заляканий скарбник надіявся, але циґаро завинене 100 фунтовим банкнотом.

Анонімові доброчинці вживають найдивніших способів, щоб звернути увагу на діяльність добродійних товариств.

Америка дивиться завидним оком на ці англійські банди і рада була б усіх своїх ґанґстерів записати до доброчинних банд.

ДЕШЕВІ МІСЦЯ НА КОРОНАЦІЮ.

Вже від кількох тижнів всі місця на трибунах, які вибудовано при вулицях, якими їхатиме коронаційний почот, випродано.

Всеж таки є ще чимало таких наївних, які купують фальшиві білети, або вірили оголошенням, які появилися недавно в одному часописі:

„Маємо дешеві місця на коронацію. Належитість 1 фунт стерлінґів просимо прислати найпізніше до 5 травня".

Зараз на другий день після появи цього оголошення прийшла величезна скількість замовлень. Хто прислав гроші, діставав відворотною почтою пачку, а в ній малий складаний стільчик із написом „на коронацію". Ніжки стільчика були помальовані на червоно-біло-синю барву, значить у барвах королівського дому.

—o—

КИТАЙСЬКА РОЗГУБЛЕНІСТЬ.

Делегатом китайського уряду на коронаційні паради в Льондоні є міністр скарбу Г. Кунґ. Перед своїм виїздом до Льондону, два тижні примірював він свій урядовий одяг, в якім мав виступити на коронації. Його прислужники оповідали, що міністр ходив залюбки до свого кравця, який мусів йому перед дзеркалом робити ріжні поправки.

Кілька днів після свого виїзду міністр запримітив, що він забрав всі свої причандали, крім ґальового одностpою. Негайно надав телеграму до свого уряду. Однострій передали якомусь міcіонареві, який їхав до Льондону на коронацію транссибірійським експресом. До Льондону приїхав ще на час, а розгублений міністр витав його в китайській амбасаді як правдивого спасителя.

З українського життя в Ч. С. Р.

ПРО ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОГО ВИСОКОГО ШКІЛЬНИЦТВА ЗА КОРДОНОМ.

В Українськім Соціольогічнім Інституті у Празі 24. м. м. зреферовано, як повідомляє „Український Тиждень", недруковані спогади д-ра Волод. Кушніра про той час, коли ще центром нашої еміграції був Відень (1919—1920). Крім загальної характеристики українського еміграційного життя, спогади подають картину дуже цікавої й активної діяльности основаного в 1919. р. Союзу Українських Журналістів і Письменників (до речі: першої організації українських робітників пера взагалі). Згадано там про пляни й організацію Союзом ріжних курсів та викладів. Але найцікавішою частиною споминів є історія основання Українського Вільного Університету. Довідуємося, що фундатором Українського Вільного Університету був Союз У. Ж. і П. у Відні, а співчинниками при покликанні до життя тої установи були: Товариство Прихильників Освіти з головою проф. С. Дністрянським та Український Соціольог. Інститут, котрого голову М. Грушевського, автора першої організаційної схеми університету, опрацьованої ним разом з Д. Антоновичем, і вибрано першим ректором У. В. У. В основу внутрішнього устрою школи входив проект М. Грушевського про засадниче допущення до викладів лекторів з фактичною кваліфікацією (без огляду на кваліфікацію формальну). Цьому спротивився голова академічної секції Союзу проф. О. Колесса з тим успіхом, що на нараді ширших кол українського еміґрантського громадянства, скликаній Союзом У. Ж. і П., спір вирішено в користь становища проф. Колесси, котрий і став ректором по уступленні М. Грушевського. Сам автор спогадів і тодішній голова Союзу д-р В. Кушнір деклярується ретроспективно в користь становища пок. М. Грушевського, мотивованого м. ін. тим, що при риґорознім респектуванні формальних вимог в умовинах українського життя обсадження високих шкіл взагалі неможливе. Доказом того хочби те, що в практиці пізніше сам У. В. У. та й інші українські високі школи на еміграції від того правила відступили. Накреслюючи історію повстання У. В. У., автор бажав виповнити цю прогалину, яку виказує видана в двох томах історія У. В. У., обмежена на накреслення діяльности тої установи по її перенесенні до Праги, та виставив постулят, щоб вияснено ще й саму справу перенесення У. В. У. до Праги. Взагалі матеріял, поданий д-ром В. Кушніром з віденського періоду української еміграції дуже цікавий, місцями ревеляційний та цінний подробицями до пізнання дотичної доби української еміґрації та деяких її діячів. Закінчуються спогади дезидератом, спрямованим на адресу українських високих шкіл на еміграції. На думку д-ра В. Кушніра вага і значіння такої установи, як У. В. У., не в дотримуванні взірців державних шкіл для продукування високошкільних абсольвентів з патентами на освіченість та на ілюзоричне право до цехових заробітків, бо для охочих є досить краще пристосованого місця для здобування таких практично вартніших петентів поза стінами еміґрантських установ. Значіння тих установ основується в чім іншім і завдання їх у даних умовинах навіть важніше. Автор згадав, що в згоді з програмою Союзу У. Ж. і П. Український Вільний Університет мав би скорше бути Вільною Академією Наук чи, по думці покійного М. Грушевського, кузнею для кування української науки і продукування українських високошкільних учительських шкіл.

З Т-ВА „ЄДНІСТЬ" У ПРАЗІ.

В українськім Т-ві „Єдність" 17. м. м. відбулися в Народнім Домі на Сміхові загальні збори. В склад новообраної управи увійшли: Іван Рибак — голова, проф. М. Любинецький — заст. голови, дир. М. Секретар — секретар, д-р М. Макух — скарбник, П. Подлеський — бібліотекар та організаційний референт, проф. д-р Дольницький — культурно-освітній референт, М. Капиця — господар. Заступники: інж. Стецьків, інж. Плешкан. Ревізійна комісія: д-р Н. Білик, д-р В. Меринда і Ст. Медведик.

ВЕЛИКДЕНЬ СЕРЕД ПРАСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Заходами Українського Комітету в ЧСР 1. і 2. м. м. в чеськім катедральнім православнім соборі св. Кирила та Метода у Празі віправлено великодню Службу Божу, на котру прибула у великім числі українська кольонія Праги й околиць. На Службі Божій були присутні і представники югославянської, болгарської та румунської кольоній, як також чеське громадянство. Ця Служба Божа в українській мові при участі чеського й українського духовенства, разом з гарним і чулим співом мішаного українського церковного хору, зробила гарне враження на присутніх та поставила на чергу питання про впорядкування релігійного життя православних українців у Ч. С. Р.

В греко-католицькім храмі св. Климента відбулася теж дуже урочисто великодня Служба Божа, а 2. ц. м. т-во „Єдність" улаштувало спільне свячене.

КОНЦЕРТ У ЧЕСТЬ ШЕВЧЕНКА У ГРАДЦІ КРАЛЬОВЕ.

Т-во „Самопоміч українських еміґрантів на північно-східну Чехію", відділ у Градці Кральове, улаштувало дня 1. ц. м. в салі міського музею святочну академію в честь Шевченка. У програмі були реферати в чеській та українській мові (учителька Л. Новотна та інж. Д. Оснач) і сольові виступи. Проф. Д. Левицький співав Д. Січинського: „У гаю, гаю"... та Барвінського: „Ой поля, ви поля", а п. Е. Гакен відсіпвав М. Лисенка: „Реве та стогне" та „Ой, Дніпре мій, Дніпре". Обох пп. співаків супроводив при фортепіяні п. Форшт, абсольвент консерваторії. Маленька доночка диспонента О. Слуки з Опочна Маланка Д. Слукова, убрана у прегарний український одяг, заграла на фортепіяні Н. Нижанковського: „Українські пісні" та задеклямувала Шевченка: „Три шляхи". П-і Т. Оборська заспівала Степового: „За думою дума" та Д. Січинського-Кримського: „Із сліз моїх". Аспірант Л. Врхота заграв на фортепіяні Фр. Шопена „Брилянтні варіяції" та Б. Сметани чеський танець „Медвідь", ученик М. Шада заграв на скрипці Б. Сметани: „З Домовини" при супроводі на фортепіяні учен. З. Гавсдорфової. Саля музею була прикрашена квітами, які позичило товариству місто Градець Кральове та національними барвами чехословацькими й українськими. Потрібні декорації позичила театральна спілка „Тиль" у Градці Кральове. Крім української публики зблизька та здалека було дуже багато присутніх чеських гостей, як також і заступники ріжних чужих організацій. (У. Т.)

НОВИНКИ.

— **Повне видання творів Марка Черемшини.** Вже в найближчому часі появиться у Видавництві „Ізмараґд" перше повне, критичне, тритомове видання **Творів Марка Черемшини.** Це видання міститиме всю літературну творчість Черемшини. Перший том вийде вже в травні, другий в червні, третій в липні ц. р. Ціна повного видання в передплаті назначена на 9 зол., себто по три золоті за том. По виході книжки ціна буде значно вища. Передплату висилати на адресу: Видавництво „Ізмараґд", Львів, вул. Косцюшка ч. 5, Конто ПКО 503.062. 762, 6—10

— **Пригадка.** Пригадуємо, що Загальні Збори Народньої Лічниці відбудуться в четвер 13. ц. м. в год. 6. вечором в домі Товариства, вул. П. Скарги 4.

— **Замкнені реколекції** для академічної мужеської молоді відбудуться в днях 15.—17. травня (підчас лат. Зел. Свят) під проводом о. д-ра Й. Маркевича ЧСВВ. у монастирі оо. Студитів, Львів, Петра Скарги 2 а. Початок реколекцій у пятницю 14. ц. м. вечором, закінчення у вівторок 18. ц. м. ранком. Удержання 4—5 зол. Треба взяти з собою постіль (простирало, коц, подушку). Точніші інформації та зголошення щоденно від 18.—19. год. у Секретаріяті Т-ва „Обнова", Львів, вул. Коперника 36 (під вежею).

— **„Фашистівська Італія".** Заходом Товариства „Молода Громада" і Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка відбудеться 13. трав-

---

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" ч. 22.

І. В.

Хлопчик із захисту.

I.

Рішення, що його остаточно пані Марія визнала за правосильне, знову відкрило сердешну рану, що бодай назверх почала була засклеплюватись. Бож приняти у свій дім чужу дитину і дозволити тій дитині говорити собі „мамо", це те саме, Господи, це те саме, що сказати врешті своєму серцю:

— Твоя дитина вже ніколи-преніколи не вернеться до цього дому, бо її місце заняла інша істота.

А проте так, як досі, довше не може бути. Тим страшним самотним вечорам, в яких з кожного кутка кімнати, визирають тіні живого слова, тим страшним, безсонним ночам, коли причуваються чиїсь кроки в дальших кімнатах, мусить нарешті прийти край.

Пані Марія мусить мати когось живого коло себе. Не платну службу, яка самим своїм безсоромно-здоровим хропінням може забити людину. Навіть не сестру жалібницю, яка на найтихіший порух пані Марії, схоплюється із свого ліжка і біла, мов сама смерть, зявляється над її головою. Ох, не це! Пані Марія хоче дитини. Своєї дитини. Хоче знову, як колись, як покійний Зенко, був ще маленьким хлопчиком, мати той легкий, той особливий сон мами, невразливий на ніякі сторонні звуки, крім тих, що йдуть від її дитини. А навіть коли Зенко був у Львові, хіба не мала вона і тоді враження, що він живе в цій кімнаті з нею? Чи почувалася вона колинебудь самітна в цих стінах за його життя, навіть, коли його місяцями не було дома?

Ах, а потім... потім та страшна телеграма: „Приїхати негайно. Зен у шпиталі". Хто вислав її? Товариш? Якась жінка? І чому відразу не написали, що має приїхати на похорони? Все те таке неймовірне, таке жахливе. Ще й те найстрашніше: лікарі не знають на що померла її дитина. Серце? Звідки поголоска, що тріснула жилка в мізку від перепрацювання? І нащо він так працював? Ні, не так треба питати... не так... Треба запитати Всемогутнього, навіщо забрав він у мами єдину дитину?

І пані Марія прислонює очі долонями: не буде клясти. Нехай буде так, як Він захотів.

II.

Сестра управителька, середніх літ жінка з дуже виразистими, чорними очима, приняла пані Марію дуже ввічливо:

— Тішимося, що пані добродійка прийшли відвідати наших сиріток. Діти за другим сніданком.

Пані Марія збентежливо надягає, то роздягає чорну, жалібну рукавичку: вона за чим іншим прийшла сюди. Сестра вислухує прохання пані Марії, а потім з любовю бере її за руки:

— Нехай Мати Божа благословить ваш добрий намір, пані. Хоче добродійка познайомитися з дітьми? Зараз вийдуть бавитися на подвіря. Прошу зачекати. Ось тут на лавочці в тіні каштана. „Захист Ісусового Серця" має щастя до добродіїв. Тому сім років одно бездітне подружжя злоптувало дівчинку. Тому два роки якісь американці-українці забрали відразу двоє дітей. А тепер знову ласкава пані... Чи це має бути дівчинка, чи хлопчик?

Пані Марія така схвильована, що ледви може відповідати сестрі: хлопчик, сестро. Хлопчик, Господи, чи можливо, щоб ця людина не чула, яку болючу втрату зазнала пані Марія перед роком?

І раптом звідкись незріле передчуття: вона не зробить сьогодні вибору.

До такого священного акту треба ясної свідомости. Чиж це не так, якби вона вдруге дарувала життя своїй дитині? Ні, не може в в такім душевнім безладді рішати... Заслоняє долонею очі, щоб не бачити тих дітей. Але це неможливе: вони дають знати про себе дудніням своїх дрібних ніжок і гамором. Тим дитячим гамором, що переливається від безпричинного, здорового сміху. Тепер пані Марія відслонює очі: однаково бачить ті діти.

Сестра провідниця наближається до пані Марії:

— Ласкава пані, може б той хлопчик з ясними кучерями? Найвеселіша і найбільш слухняна дитина в цілім захисті. Дуську!

Дитина, як херувим, виривається з гурту. Пані Марія стримує його рухом руки: вона сама підійде до дітей. Марія робить кілька кроків і раптом, якби попала ногами в якусь заклятутрясовину: не може ступити кроком уперед, бо щось її тягне вниз, все нижче і нижче.

Ні, не причулося! З кутка подвіря гудить щось, як заблуканий чмелик. Ні, понад усякі сумніви: звук цей розходиться від скуленої маленької постаті. Пані Марія хватається руками вогких висків: люди добрі, таж це голос її дитини! На всі діти, які пані Марія знала та зу-

ня ц. р. в год. 7 веч. у кімнатах „Молодої Громади", вул. Коперника ч. 21, І., відчит Мих. Островерхи на тему „Фашистівська Італія". Вільний вступ для П. Т. членів обох товариств.

— **Наші артисти у Варшаві.** Виступ Марії Сокіл у варшавській опері в опері „Фавст" (партія Маргарити) відбудеться у пятницю 14. ц. м. (а не, як ми помилково подали 10-го). Одночасно довідуємося, що дирекція варшавської опери запросила на гостинний дирігентський виступ у цій самій опері Антона Рудницького. Після гостинних виступів дирігентів Бердяєва і Массінія наш дирігент буде третім гостем при пульті варшавської опери за ввесь сезон. Варшавська українська кольонія зі зрозумілим зацікавленням очікує виступу нашої відомої артистичної пари.

— **У звіті зі „Свята в честь Божої Матері"** („Діло" ч. 100) подано помилково, що баритонове сольо співав теол. Придаткевич; має бути теольоґ **Матіяш.**

— **Купелі у Львові.** Міська управа урухомила купелеві заведення на Залізній Воді і Замарстинові та пливальні при вул. Яблоновських. Крім того буде вести криту пливальню при вул. Стшалковської.

— **Хто виграв на льотерії?** В внинішнім тягненні Клясової Льотерії впали більші виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 172413. 30.000 зол. на ч. 65446. 15.000 зол. на ч. 17059. 10.000 зол. на ч. 58882 84157 129889. 5.000 зол. на ч. 4164 37675 169488 181205. 2.000 зол. на ч. 10544 14578 24599 30495 47133 49408 73029 74272 86736 95351 102647 128781 131361 132371 149837 159312 161444 193938. 1.000 зол. на ч. 2216 5166 18622 18633 19225 27263 38040 56503 81814 83457 107916 97216 97805 123477 142558 175964. 15.000 зол. на ч. 17059 45907 109193. 5.000 зол. на ч. 123122 149445. 2.000 зол. на ч. 29097 123210 126649 142815 152477. 1.000 зол. на ч. 25290 48981 61888 71110 85467 122115 148163 189599.

— **Воєвода Маліцький будує людові доми.** До Лаґодова пов. Перемишляни приїхав тернопільський воєвода Маліцький і відбув господарську нараду з місцевим населенням. Опісля переїхав до сусіднього села Погорілець, витаний війтом Яґлом і представником стрілецького „зв'язку" Скшишовським. Тут відбув нараду в справі будови людового дому й обіцяв дати на це гроші. Утворився комітет будови, при чому місцеві латинники обіцяли дати роботу.

— **Податки від садів.** Міністерство скарбу вияснило справу оподаткування садів. Доходовий податок від садів платять тільки огородничі підприємства, що займаються тільки садівництвом. Рільні господарства, де садівництво є тільки побічним джерелом доходу, не платять податку від садів. Доходовий податок від саду не більшого від 1 га платиться так само, як від орного поля. Якщо сад займає поверхню більшу від 1 га, то щойно після 8 літ від його заснування платиться спеціяльний податок, вдвоє більший від звичайного.

— **Скорочені зголошення осіб** введено від 1. квітня ц. р. в Польщі. Нова система зголошення відкидає багато рубрик, які досі треба було виповняти, і вимагає менше писанини. Може відітхнуть легше всякі приїзжі, прогульковці, туристи, літники і т. п. Не треба як давніше подавати свого звання, віку, цивільного стану, державної приналежности і яким документом леґітимується. Досить написати тільки імя, прізвище, місцевість звідки приїхав і постійне місце осідку. При масових прогульках вписується тільки провідник прогульки, який подає загальне число осіб, що беруть участь у прогульці.

— **Людовий дім під Львовом.** Управа кола „Товариства Школи Людовей" на Богданівці під Львовом рішила приступити до будови людового дому і взиває поляків, щоби збирали гроші на ту ціль.

— **Сільський листоноша.** Почтова влада інформує інтересованих, що сільський листоноша продає: значки і почтові картки; доручує: картки і звичайні та рекомендовані листи, вартісні листи до 200 зол., пачки ваги до 1 кг., почтові переказн до 200 зол., припоручення на передплату часописів, телеграми, вплати на щадничі книжечки і чекові конта ПКО до 200 зол.; інкасує: радіотелефонічні оплати, належитости на основі довжних документів і інкасових припоручень і вкінці виплачує почтові, телеграфічні і касові перекази та чеки ПКО до 200 зол. Покищо сільських листонош установлено в західних воєвідствах. У Сх. Галичині вони ще не знані.

— **Нова поштова агенція** повстає з днем 14. ц. м. в місцевости Безміхова Горішня ліського повіту під назвою Безміхова Шибовисько. Агенція буде сполучена з поштовим амбулянсом Сторі-Львів 172 на залізничій лінії Лісько-Лукавиця.

— **Самоврядна гімназія в Підгайцях.** Повітова рада в Підгайцях рішила заснувати самоврядну коедукаційну гімназію з правом прилюдности. На перший шкільний рік преліміновано 25.000 зол.

— **Земський комісар у Борщеві.** При повітовому виділі в Борщеві реактивовано етат земського комісаря для борщівського і заліщицького повіту, що підлягали досі земському комісареві в Чорткові. Становище земськ. комісаря в Борщеві обняв м-р Ян Войнар.

— **Влом і святотатство в церкві св. Николая.** В ночі з понеділка 10. на вівторок 11. ц. м. вломилися якісь злочинці до церкви св. Николая при вул. Жовківській і вкрали кивот із золотою чашею. До церкви дісталися вони крізь захристію виломивши залізними ломами чотири масивні замки. Кивот на підставі проекту арт. маляря Дядинюка виконав бронзівник Фединський у 1934 р. Цілий кивот був обитий срібною і позолочуваною бляхою. В кивоті була вартісна золота старинна чаша. Злочинці висипали частиці з чаши на престол і порозсипали по підлозі. Кивот винесли вони на Замок і обдерши срібло й золото покинули само деревище. Шкоди спричинили злочинці і святотатці на 5.000 зол. Влом запримітила рано паламарка, яка прийшла в год. 4.30 відчинити церкву. Коло церкви зібралось багато вірних, які прийшли на травневе богослуження і з жалем та обуренням обговорювали подію. Поліція веде слідство. При цій нагоді слід звернути увагу адміністраційних чинників, щоб не дозволювали ріжному шумовинню збиратись після богослужень під церквою і напастувати вірних, зокрема молодих дівчат і служниць, які виходять з вечірні. При цій нагоді слід теж звернути увагу на те, що в безпосереднім сусідстві церкви (н на хідники під церквою) уладили собі пристановище вуличниці, виклику-ючи своєю поведінкою та доволі частими пяними авантурами згіршення.

— **Львівська хроніка.** На одній із львівських стрілянищь знайшли трупа 31-літнього робітника Мих. Ліса, що скінчив мабуть самогубством. — На головному двірці арештовано кільканацять пасажирів, що приїхали без залізничих білетів.

— **Велика пожежа** вибухла в Лешневі пов. Броди і знищила кільканацять господарств. У вогні згинуло кілька коров і коней, 10 овець і дві безроги. 20 родин лишилось без даху над головою.

— **Не можуть вибрати нового академіка.** У Варшаві відбулося зібрання Польської Академії Літератури при участи 13 членів, самих письменників і вчених. Між іншим мали вибрати одного члена академії на місце Ржимовського, що зрікся членства. Після предложення кандидатур переведено два чергові голосування, а що жодна кандидатура не здобула вимаганих 3/4 голосів присутніх, вибір відложено на 1 місяць.

— **Корабельна катастрофа.** Грецький корабель „Еґеус", що виїхав із Ґдині з вантажем вугля і бункру до Арґентини, зударився на Балтійському морі, біля острова Борнгольм з американським транспортовцем „Нєсаба", що віз вантаж руди до ґдинського порту. Наслідком зудару корабель „Еґеус" пішов на дно. Залогу врятував американський корабель, тільки легко ушкоджений привіз до Ґдині.

— **Ріжні вістки.** В Берліні помер у 81. р. життя відомий економіст д-р Ястров, б. професор берлінського університету, що займався також історією. — На Фльориді зударився автобус зі шкільною дітворою з вантажним самоходом, при чому 8 дітей погибло, а 28 потовклося. — У вірменській місцевости Ернадуор живе селянин Рустан Мамедов, що має 140 літ, а його жінка 116. Обоє здорові та жваві. — В Яссах помер визначний румунський поет Ґ. Топирчяну, лавреат румунської літературної нагороди.

☦ Посмертні згадки.

Дня 20. березня ц. р. помер у Сокалі у 81 р. життя ГРИГОРІЙ СЕМЕНЮК, емеритований ц. к. суддя. Він уродився 1856. року в Сокалі. По скінченні академічної гімназії у Львові та правничого факультету львівського університету став Гр. Семенюк суддею в Боснії. Вже в молодім віці присвячувався громадянській праці, оснував першу читальню в Сокалі, був членом усіх українських товариств та щедро їх підпомагав. З причини слабого здоровля був приневолений скоро покинути державну службу та перейти на емеритуру. З початку мешкав у Волхові, але коли підчас світової війни стратив усе своє майно, поселився вріднім Сокалі і жив з емеритури. Та в 1928. році позбавили його, як югославянського громадянина, емеритури. Проте пок. Семенюк не хотів покидати Рідного Краю і жив самітно як правдивий аскет зі скромних ощадностей. Хоча за життя відмовляв собі всього, перед смертю записав на народні цілі 360 зол. Полишив дві доньки, з яких одна є лікарем у Харкові, друга замужня за д-ром Михайлом Мельником, директором Союзу Українських Кооператив у Підгайцях. Покійний полишив по собі щирий жаль у всіх, що його знали. В. Й. П.!

З нових видань.

НІМЕЦЬКА ПОВІСТЬ ПРО УКРАЇНСЬКУ ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ*).

В Берліні вийшла недавна повість Гайнріха Койтца „Світе тихий, рідний краю". Це велика книжка, 365 сторінок друку, роскішно видана, оздоблена блакитною окладинкою з українським державним гербом посередині. За цей твір українці повинні бути щиро вдячні письменникові та його видавцям. Є це повість українського героїзму, трагічна і величня. Повість про граціозне піднесення нації в боротьбі за її державну самостійність, повість про відвагу, боєву витревалість, безмежну самопосвяту, титанічну любов до батьківщини і палку ненависть до її гнобителів, про пекольні болі душ, піднесених на надземні верхи надлюдських чинів. Автор не ідеалізує ані подій ані діячів

*) Heinrich Koitz: **Stilles Licht — Geliebtes Land** Roman. Paul Neff Verlag. Berlin W 35. Graf-Spee-Strasse 18.

стрічала в житті — один її Зенко, завсіди, коли був чимсь дуже занятий гудів собі, як чмелик. З трудом позбувся цього щойно у школі...

— Сестро! — шукає пані Марія тремтливою рукою якоїсь опори — сестро, покличте сюди отого хлопчика... того, що над чимось працює при землі.

Сестра здивовано дивиться на пані Марію: Кого, кого?

Потім: — Химерна й хоровита дитина, ласкава пані, тому...

— Закличте його, сестро!

Пані Марії стає спокійніше, коли знад землі глянули на неї чорні очі дитини. Слава Богові! Зенко мав ясні, голубо-зелені очі, як глибінь моря. І уста, ах, уста, як золотим рильцем вирізьблені, а дитина ця самою пропорцією обличчя зраджує своє „низове" походження.

— Хотів би ти, хлопчику, піти зі мною... і мати багато забавок... і все, чого захочеш?

— Ні — паде несподівана відповідь.

— Ні? — хвилюється чогось пані Марія — ні? Чому ні?

— Бо тут є хлопці... бо тут Стефко Безіменний є...

Пані Марія звертається до сестри:

— Я рішилася на цю дитину, сестро...

— Ласкава пані будуть мати клопоти, бо це — —

Пані Марія перебиває:

— Прошу зладити папері дитини, а всякі формальности щодо адоптування...

Сестра:

— Дитина вже адоптована. Чоловік мами адоптував, але мама померла, а опікун оженився вдруге і тому дитина в нас.

— Ах, так!

(Докінчення буде).

збройної боротьби доби 1917—20 рр. Він усе залишається на твердій основі фактів, не ховає їх ані не прикрашує. Він схиляється перед історичною правдою подій, але не дає натуралістичних портретів історичних осіб. Мистецька правда панує в цій повісти понад кожною іншою. Даючи дієвим особам повісти історичні, всім українцям добре відомі імена, автор не уважає для себе обовязком додержуватись по невільницьки дійсности. Змальована доба задто близька від нас, щоб повість могла бути історичною.

Ціла повість зосереджується навколо величньої постаті Головного Отамана, який у ній названий Симоном Безручком. Ця обережність у відношенні до особи українського національного героя цілком зрозуміла. Ця постать підноситься в цілій своїй височині від самого початку повісти, що починається від наступу українського національного війська на Київ, занятий московськими добровольцями гетьмана Скоропадського. Особисто колишній гетьман у повісти властиво не виступає, він діє тут лише як військовий чинник, подібно як Денікін, мимовільний спільник большевицької Москви.

Внутрішній українській політиці і політикам присвячено небагато місця, найбільш гідне тут уваги внутрішне визволення Головного Отамана від впливів українських політиків та зосередження всіх його сил на витворенні українського війська, що мало станути основою і національного ладу і національної держави. Найбільш негативні риси української політики втілено в постаті Винниченка, роля якого в повісти зрештою дуже обмежена. Але шкоду, заподіяну українськими політиками його типу, автор унаглядинює дуже виразно.

Всі головні етапи чотирьохлітньої українсько-московської війни знайшли в повісти Г. Койтца високо-мистецьке представлення — численні наступи і відступи, кількакратне здобуття Києва, трагедія в чотирокутнику смерти, останній наступ на Київ та остання геройська оборона Камянця по підписанні польсько-московського миру. Вони складаються в один великий гармонійний образ безприкладного геройства українських вояків та їх незабутнього вожда.

В цім обрезі запеклої боротьби для жіноцтва знайшлося небагато місця. Воно представлене, почасти символістично, в особі вірної супровідниці Головного Отамана на найтяжчих відтинках його життевого шляху, та в носійці народнього миту, доньці народу Ганні.

Смерть Головного Отамана в повісти є настількиж льоґічним закінченням його геройського життя, як і в дійсности. **М. Данько.**
(Офінор).

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

Шашкевичівське свято. Мин. неділі заходом культурно-освітних товариств відбулось у нас велике свято для звеличання піонїра українського відродження в Галичині Маркіяна Шашкевича в 100-ліття появи його „Русалки Дністрової" з такою програмою: Год. 10. польова архиєрейська Служба Божа на площі українського „Сокола", в. Мая 18. (коло будинку Р. Ш.). Год. 10.45 відкриття і посвячення пропамятної таблиці на будинку Р. Ш. Год. 11.30 академія. 1) І. Воробкевич: „Задавенімо" — злучені мужеські хори читалень „Просвіти" станиславівської філіяльної округи. 2) Промова: д-р Іван Волянський. 3) І. Недільський: „Засяло сонце золоте" — орхестра Т-ва „Зоря" в Станиславові. Год. 20.15 (8.15 веч.) концерт у салі „Сокола": 1) промова: проф. Ю. Чайківський; 2) а) Коваленко-Стеценко: „Прометей" у супроводі фортепіяну — муж. хор „Думка"; 3) Р. Дурбак: Пробудителеві Галицької Землі — Лїда Каратницька (деклямація); 4) а) М. Шашкевич-о. В. Матюк: „Веснівка"; б) М. Шашкевич-С. Людкевич: „Розпука" — виконав М. Голинський. 5) а) М. Шашкевич-о. В. Матюк: „Не згасайте ясні зорі"; б) М. Шашкевич-о. В. Матюк: „Нещасний" — „Стан. Боян". 6) В. Балтарович: „Чорна хмара в полонині" — Довбушева пісня в супроводі флейти і фортепіяну — М. Голинський. 7) Малишка-Ярославенко: Маркіянове Свято — „Стан. Боян". Диригенти: проф. І. Смолинський і м-р Л. Крушельницький. При фортепіяні: проф. С. Крижанівська і проф. І. Снігуровичева. Службу Божу відправив еп. Латишевський, що теж відкрив і посвятив пропамятну таблицю на будинку „Р. Ш.". По Службі Божій виголосив проповідь о. сен. Р. Лободич, що вказав на велике значіння Греко-Католицької Церкви в житті українського народу. Вечірній концерт, на якому був присутній Преосв. Кир Іван, був гарним закінченням, а властиво кульмінаційною точкою свята. З поодиноких точок програми до найкращих належали пісні у виконанні М. Голинського, що знову, як і перед кількома тижнями, захоплював своїм чудовим та неповторним голосом. Промова проф. Ю. Чайківського була глибока змістом і вказувала на величезне значіння „Русалки Дністрової". Л. Каратницька деклямувала з надзвичайним чуттям і зрозумінням. Муж. хор „Думка" відспівав „Прометея" й „Задавенімо" дуже добре, як за давніх часів. Виступ „Стан. Бояна" випав слабше. В теперішньому складі „Стан. Бояна" разить несіспіваність та слабий голосовий склад. Закінчився концерт відспіванням національного гимну. Публики моглоб бути більше: переважала інтеліґенція. **Б. Л.**

ДЕЛЯТИН.

Під увагу нашим церковним колам. Дня 4. травня п. р. витала латинська парохія Делятина свого епископа Вааяка, який приїхав на візитацію гуцульських костелів і на церковні місії. При цій нагоді слід підкреслити ту велику дбайливість верховних церковних польських кол, якою вони окружають своїх вірних. У Делятині є всього коло 1.000 римо-католиків, яких обслуговує аж трьох священиків: парох, сотрудник і катехит. Обовязком пароха є принайменше двічі до року відвідати кожного свого парохіянина в дома, щоб запізнатися з умовинами, серед яких він живе і принести йому потіху в його горю. Крім того відбуваються часто при латинськім костелі місії при співучасти вищих церковних достойників. В останніх роках польське духовенство завзято вишукує б. римо-католиків (нераз тільки в уяві того духовенства!) і повело завзяту боротьбу за їх душу. А щож діється у нас? На 6.000 греко-католиків є в Делятині ледви двох священиків: парох, який зрештою більше часу присвячує на такі справи, як адміністрація маєтку „Спілка Управнених Клива і Веклич" та катехит, який поза наукою в школі ввесь свій вільний час присвячує науці жидівських і польських дітей, яких учить музики і співу. Отже навіть при добрій їх волі на поглиблення релігійної (не кажу вже національно)) свідомости серед молоді і громадянства не стає їм часу. Правда, раз у рік обходить о. парох громадянство зі свяченою водою, але не до всіх заходить, бо з одними гнівається, з іншими процесується чи пак процесувався; а деякі на приходах самі замикають двері, бо соромно їм, що не мають гроша в хаті... Не диво, що в Делятині так швидко поширюється євангелизм. Тому нехай наші церковні кола призадумуються над цими справами та їх завчасу усунуть.

Адвокат-жид не хоче розуміти української мови. Адвокат д-р Йосиф Салат у Товмачі дістав від городського суду в Делятині відпис позву в українській мові і вніс жалобу до цього суду з дня 4. п. м. до ч. спр. IV. С. 210/37., кажучи, що не розуміє української мови та домагається, щоб йому доручили відпис позву в державній мові. Цікаво знати, якою мовою говорить згаданий адвокат зі своїми клієнтами, українськими селянами та чи тримає українця перекладача?

ЯВОРІВ.

Вистава „Боярині" в Яворові. Дня 25. м. м. виставило т-во „Відродження" при українській гімназії „Р. Ш." драму Лесі Українки „Боярння" в салі Народнього Дому. В головних ролях виступали: Волошаківна, Галиняківна, Фірчуківна, Пуляк, Квас та інші. Гра дуже добра, ролі солідно вивчені. Жіночі ролі вийшли краще. Виставу підготовив і режисерував проф. Роман Барал дуже дбайливо. Щодо технічної сторінки вистави, то помагали йому найбільше С. Вияницька та О. Ставничa. Декорації і строї дуже гарні. Перед виставою говорив дир. гімназії д-р І. Велигорський про значіння Л. Українки та про вартість її „Боярині". Він підкреслив суспільно-виховні моменти в тій драмі. Молоденькі артисти викликували своєю грою у глядачів то сміх, то співчуття, то навіть сльози для боярині, лишної української квітки, що пересаджена в Московщину зівяла з туги за Україною. С. Волошаківна дуже вдатно відтворила ролю героїні, віддала вірно й чутливо всі її переживання. Остання сцена дійсно захоплювала. Була помітна ввесь час точність, дисципліна, послух для режисера і найбільша його праця. Загальне враження з вистави дуже добре. Саля була повна. На перервах пригравала гімназійна орхестра під проводом учня О. Микуловича. **Р. С.**

БЕРЕЖАНЩИНА.

Як переводять поділ великих українських громад. Село Плавуча Велика (бережанського повіту) було ще до вчора одним із найбільших подільських сіл. Одначе тому, що воно було майже зовсім українське (95%), тому продумано в 1935 р. ось-яку чудасію: Без згоди громади виділено один куток села, в якому мешкає 20% латинників української розговірної мови та названо його патріотично: Польска Весь. Її границі поведено широким поясом довкола Плавучі і вийшов з того небувалий дивогляд, бо один бік вулиці належить до давнього, другий до нового села. Щойно по році довідалися ущасливлені українці Польской Всі про такий самовільний поділ, до якого прислужився б. війт Плавучі Петро Грушецький — таки свій землячок. Негайно внесли вони протест до міністерства внутрішніх справ, що досі не дало ще відповіди на цей відклик. А за днях довідалися українці Польской Волі випадково, що границі її обкроєно та багацько їх приділено знову потихо до Плавучі Великої. Значить, що „стал посядани курчи се". В кілька днів опісля довідалися плавучани (також випадково!), що продумано нову штуку на ослаблення села, бо виділено без запиту і згоди громадян к. 750 моргів поля та прилучено до сільця Цепори. Інтерпеляція делегації селян у бережанському повітовому виділі була безуспішна, бо там сказали їм, що цим поділом не будуть покривджені. Тимчасом поділене село мусить поносити далі давні тягарі будови нової школи та платити податки на вдержання доріг. А ці останні — то в бережанському повіті дійсно в оплаканому стані. Ніхто їх не поправляє, мости порозбивані, в часі болота їдуть люди упряжними кивами, а з Плавучі до Бережан треба їхати болотом повних 10 годин! Зате всякі дорогові оплати стягають точно, а волосному писареві Малої Плавучі, Томашові Хлості до 300 зол. місячної платні (сік!) признають ще додаток 80 зол. і дієти! Його жінка також занята у волості за грубою платнею! Може би так компетентна влада подбала про направу „розбитих" доріг і мостів бережанського повіту.

Бережанець

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ. Ч. 5. за травень 1937. Зміст: С. Орлюк: Іванові Франкові (вірш, 1 порт.). — М. Новаляк: Франко та його батько. — М. Сем.: Дещо з історії великодної писанки. — Г-г: Кільки людина має в собі крови? — Я. Пастернак: Великдень на Волині (3 обр.). — Г-г.: Як далеко обрій від того, що за ним стежить? — В. Савченко: У 20-ліття відновн української армії над Дніпром. — Микола Бажалук: Черевички (2 обр.) — п. ф.: Пластичне залізо. — Вол. Дорошенко: Марко Черемшина — з нагоди 10-ліття смерти (1 порт.). — Г. Бобяк: Смітнячка (калиточник або лопатки) — дяк (1 обр.). — (С.): Тривкий папір. — Богдан Галайчук: Про дипльоматію й дипльоматів. — Г-г.: Кільо людей на світі? — Г-г: Як пити молоко? — Сергій Овчаренко: Дрохва — степовий птах України (1 обр.). — Юліян Богачевський: Числа дивогляди. — Олександер Цинкаловський: Готський гріб римської доби в селі Рудки на Кремянеччині (3 обр.). — Т. Гл.: Ще про лікування природними засобами. — Іван Крипякевич: Останній турнір у Галичині на Великдень 1725. р. (1 обр.). — Г-г.: Як бється людське серце? — Михайло Сосновський: Історичне післанництво Риму (7 обр.). — д.: Ще про найбільший міст на світі (1 обр.). — Е. Край: Секунда під мікроскопом (7 обр.). — Марко Черемшина: Гуцульське село (з оповідання „Карби"). — Петро Франко: Індія — країна чудес (5 обр.). — Франц Коковський: Тайні гуртки. — Юрко Мушак: Грецький байкар Айсоп і Франко (1 порт.). — Ярина Домбчевська: Гагілки гинуть. — О. Локшицький: Виріб клеє (8 обр.). — Г-г.: Як різні народи витаються. — єж: Сокільський рухавковий вечір у Львові. — Ті, що від нас відійшли. — Бібліографія. — Перевернуте гніздо (1 обр.).

ЛІТОПИС БОЙКІВЩИНИ. Самбір 1937. Р. VII. Ч. 9. Зміст: Д-р Володимир Кобільник: Історія самбірської перери Р. Пр. Д. М. — Д-р Евген Грицак: Топографічні назви с. Сушиці Рикової у Старосамбірщині. — Д-р Володимир Кобільник: Матеріяльна культура села Жукотина, турчанського повіту ч. III. — Д-р Ян Фальковскі: З бойківсько-гуцульського погранччя. — Іван Блионяк: Зелено-святочний звичай у бойківській місцевині — Штуківець. — Михайло Зиник: Звичай та вірування на Андрія в с. Жукотин пов. Турка. — Новинки. — Звіт з діяльности Т-ва й Музею „Бойківщина" за 1936 рік. — Рецензії. — о. Юрій Кміт: Словник бойківського говору ч. VII.

СІВАЧ, місячник, присвячений проповіди і катехизі. Львів, травень 1937. Р. II. Ч. 5. Зміст: о. М. Годунько: Слово на Вел. Пятницю. — о. П. Дзедик: Ідеал проповідника. — о. д-р Й. Застирець: Екзорта на нед. Томину. — о. Ом. Горчинський: Проповідь на нед. Мироносиць. — о. П. Дз.: Катехизи на травень. — о. А. Галандюк: Про високе завдання учителя релігії. — о. дек. А. Погорецький: Пропов. на нед. про Розслабленого. — о. П. Дзедик: Чи і як стосувати методу „школи праці" при навчанні релігії? — о. Вол. Рабій: Нед. про Самарянку. — о. П. Дзедик: Хр. Церква в обороні робітництва. — У відповідь мудрагелям і недовіркам. — Приклади до проповідей і екзорт. — Рецензії. —

СВІТЛО Й ТІНЬ, щомісячник. Львів, квітень 1937. Р. V. Ч. 4. Зміст: Сьома вистава української мистецької фотографії в рецензіях преси. — Інж. Борис В. Івавицький: Що робити з полинялими образами зробленими на „папері для денного світла". — Василь Пронь: Оправки до фільтрів і сочок. — С. П. Кравців: Підогальволений виявник. — З нашого досвіду. Вислід конкурсу „Фотону". — Новинки.

ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ІНСТИТУТУ в Подебрадах. Подебради, квітень 1937. Ч. 18—19.

ПРОБОЄМ, часопис підкарпатської молоді. Прага травень 1937. Р. IV. Ч. 5.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ГРИМАЛІВ:

12. V. вільний день.
13. V. Діва з Маслосоюзу.
14. V. Під кураторією.
15. V. Шаріка.
16. V. Довбуш (Чорногора в огні).

З Грималова іде театр до Скалата і Теребовлі.

Український Мол. Театр „Заграва" під арт. пров. В. Блавацького.

ПЕРЕМИШЛЬ, саля Нар. Дому.

12. V. Муравлі.

Великий Театр:

Середа, 12. V. Театр нечинний.

Четвер, 13. V. год. 8. веч. „Подвійна бухгальтерія" з А. Дименою.

Пятниця, 14. V. год. 8. веч. „Фаворита".

Субота, 15. V. год. 4. поп. З Казки для дітей. Год. 8. веч. „Подвійна бухгальтерія з А. Дименою.

КІНА.

Всі кіна нечинні.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 12. травня 1937.

БЕРЛІН (357) 9.45 Оповідання для дітей, 10.00 Загадки, веселі пісоньки, 16.45 Форт. твори Реґера, 19.00, 20.10, 21.00 Розр. музика, 22.30 Легка й танк. музика. БЕЛГОРОД (437) 20.20 Англ. пісні, 20.50, 21.00 Гумор, 22.20 Орх. концерт. БУДАПЕШТ (550) 14.55, 15.00 Опера. 17.50, 18.00 Циганська музика, 20.15. 21.00 Сальонова музика, 22.35 Спів. ВІДЕНЬ (550) 10.20 Для молоді, 11.25 Для жінок, 12.00, 13.10 Концерт, 15.15 Для дітей, 16.05 „Богема" оп. Пучіні (фрагмент), 17.30 Твори Р. Мойсійовича, форт., скр., бас-барит., 18.45, 19.10 Репортаж із коронації у Льондоні, 21.05 Вечір Верді, муз. спів, 22.20 Танкова музика. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Балади, 21.00 Дута орх., ДРОЙТВІЧ (1500) 10.15, 11.00, 12.00, 13.45, 14.20, 15.10, 19.20, 20.00, 20.15; 21.00 Трансм. з коронації англ. корпар. МІЛЯНО (369) 17.20 Танк. музика, 19.00, 20.40 Розривкова музика, 21.00 Орх. концерт, 22.20 Мельодії та пісоньки, МІНХЕН (406) 8.30, 9.30 Розр. музика, 16.10 Для дітей, 19.00 Орх., солісти, 22.30 Вок.-муз. концерт. ПРАГА (470) 12.35 Сальон. музика, 19.30, 20.00, 21.00 „Цілунок" оп. Сметани, РАДІО ПАРІ (1648) 14.00 Англ. музика, 15.45, 16.30, 20.15 Спів, 20.30, 21.00, 22.00 „Славні любки" вок.-інстр. концерт, РИМ (421) 17.25 Камер. концерт, 18.50, 19.45, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Вечір опер „Дзерто тентато" містерія А. Каселія „Сеньор Бруськіно" оп. Россіні.

Четвер, 13. травня 1937.

БЕРЛІН (357) 10.00 Нар. пісні, 14.15 18.00 Розр. музика, 16.30 Сучасна музика, солісти, 19.00 Популярна музика. БЕЛГОРОД (437) 18.00 Нар. пісні, 19.50, 20.00 Орх., солісти. БРАТИСЛАВА (299) 17.20 Словацькі нар. пісні, БУДАПЕШТ (550) 12.05 Військ. орх., 13.30 Балялайки, 17.20 Спів, 18.30, 19.00 Циг. музика, 21.20 22.00 Орх., ВІДЕНЬ (507) 12.00 Розр. концерт. 15.15 Для дітей, 17.20 Спів, П. Мельхіор тенор, 17.45 Форт., 20.25 Веселі образки, 22.20 Танк. музика. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР (1571) 10.00 Нар. пісні 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Форт., 20.10 Солісти. КОШИЦІ (259) 13.30, 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО (369) 17.15 Вок. концерт, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Леґенда, опісля камер. концерт, МІНХЕН (405) 8.30, 9.00 Веселі мельодії, 15.00 Для дітей, 16.30 Камер. концерт, пісні на альт, форт., 20.10, 21.00 Китиця нових і старих мельодій. ПРАГА (470) 12.15 Сальон. квартет, 16.40 Болгарські пісні 17.15 Соната Мартінна на дві скр. і форт., 18.00 „Св. Францішок на хвилях" сонет Лісте, 20.15 „Мадам сан Жен" комедія Сарду, 22.25, 23.00 „Еніо" оп. Мисливечека. РАДІО ПАРІ (1648) 12.15, 13.30 Орх. концерт, 13.15, 16.30, 19.45 Спів, 16.45 Скрипка, 17.00, 18.00 Театр Ужви, 20.15 Форт., 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт. РИМ (421) 17.15 Танк. музика, 21.40 22.00 Симф. концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 12. травня 1937.

6.30 Ранішня авдиція, 7.10 Програма на днні, 7.15 Для новобранців, 7.35 Трохи інформацій, 7.40 Популярна музика з гр. пл., 11.30 Для шкіл: Як працював для Польщі маршал Пілсудський; Шопенові твори відіграє В. Малцужинський, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Концерт військ. орх., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Гутірка: На службі в місті, 14.30 Польська музика й пісні, гр. пл., 15.00 Господарські вістки, 15.15 Концерт хорів, гр. пл., 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Дебюсі: Ноктюрни — Хмари, орх., гр. пл., 15.45 Технічна скринька, 15.55 Вагнер: Валькірія: „Пливом", гр. пл., 16.00 Програма на завтра, 16.05 Шуман: Авфшвунґ, гр. пл., 16.10 Історична загадка, авд. для старших дітей, 16.35 Органова музика, 17.00 Спогади вояків, 17.15 Із недавнього минулого, пісні у вик. Татяни Ноліє-Мазуркевич, мецосопр., Ол. Міхаловського, бас, у супр. форт., 17.50 Краса Львова, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.15 Спортові вістки, 18.20 На теми Шопена, гр. пл., 18.40 Загальна скринька, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Карло Лібельт: Про любов рідного краю, 19.25 Словно-муз. авд.: „До рідного краю", хор, форт. рецитації, 20.00 Репортаж із життя марш. Пілсудського, 20.45 Хвилина мовчанки, 20.48 Музика у честь марш. Пілсудського: Орхестра; у перерві: Вечірний денник, Актуальний репортаж, 22.20 Оповідання про Шопена: „Шопен-політик", в опр. Кеден-Бандровського, форт.; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00, 23.30 Музика з гр. пл., 24.00—1.00 Концерт у вик. орх.

Четвер, 13. травня 1937.

6.30 Ранішня авдиція, 6.33 Руханка 6.50 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Програма на днні, 7.15 Для новобранців, 7.35 Трохи інформацій, 7.40 Легка музика з гр. п., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Музичний порадок для молоді всеилюдних шкіл: орх., рецитації, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Із французької музики, гр. пл., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Огляд хліборобських видань, 14.30 Концерт балад, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Циганські орхестри, гр. пл., 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Легкі пісоньки, з гр. пл., 15.50 Сатири, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Сольові пісні з гр. пл., 16.15 Культурне життя столиці, 16.20 Хвилина питань для старших дітей 16.35 Орхестра, 17.00 Винаймаю мешкання та приймаю робітницю, 17.15 Камер. концерт, скр., форт., 17.50 З історії польського театру, 18.00 Актуальна гутірка 18.10 Спортові вістки, 18.20 Ріш. Вагнер, з гр. пл., 18.35 Данна молодь при сусп. праці, 18.45 Програма на завтра, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Театр Ужви (Чехословаччина): „Янголи між нами" Лянгера, 19.45 Сальон. і танк. музика, 20.30 У сонці Кубальонки, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Ол. Вельгорський: спів (Плятівна, Лучай) скрипка, 22.00 Танк. музика у вик. орх., 23.00—1.00 Танкова музика з гр. пл.

Радіокутик.

КОРОНАЦІЙНІ УРОЧИСТОСТИ ДЛЯ РАДІОСЛУХАЧІВ У ПОЛЬЩІ.

„Польське Радіо", бажаючи дати своїм слухачам образ коронаційних урочистостей у Льондоні, організує в дні 12. травня дві авдиції: між год. 15.15 і 15.55 і в програмі стації Варшава II — коло год. 23.05. Це будуть репортажі, ілюстровані автентичними фрагментами з ходу англійських урочистостей, утривалені на кружках. „Польське Радіо" має намір подати кілька фрагментів з переїзду короля до Вестмінстерської Катедри, з урочистости в Катедрі, презентацію короля, присягу, момент коронації та ін.

40-І РОКОВИНИ ВИНАХОДУ МАРКОНІЯ.

10. травня ц. р. пройшло 40 літ від часу, коли Марконієві вдалося доконати в Англії проби, що полягала на нав'язанні лучности на електромагнетичних хвилях поміж двома пунктами, віддаленими від себе на 5 км. Враження було величезне, але ніхто тоді собі не уявляв який поступ зробить радіокомунікація за 40 літ.

Також 40 літ тому (18. X. 1897 р.) Клемент Адер доконав першого лету на літаку, який тепер є в Музею Штуки і Ремесла в Парижі. Лет цей був доконаний на віддалі всього кількох кільометрів.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно—продажа: Бельги бельг. 89·53, 89·10, Доляри американські 5.28·50, 5.26·00, доляри канад. 5.28·50—5.26 00, Фльорени гол. 290·87—289·15, Франки фр. 23·76—23·62, Франки швайцарські 121·10—120·30, Фунти англ. 26·15—25·99, Гульдени данц. 100·20—99·80. Корони ч. 16·90—16·20. Корони дан. 116·69—115·85, Кор. норв. 131·33—130·35, Корони шв. 134·82—133·90, Ліри італ. 24·00 — 23·20, Марки фін. 11·56—11·20, Марки нім. 123·00—121·00, Шил. австр. 98·00—97·00. Марки нім. срібні 131, 128.

Акції.

Банк Польський 101·50. Вугіль 19·00 18·50, Ліпльоп 13·00, 13·25, Старахович 31·25.

Тенденція сильніша.

Папери.

3 пов. інвест. 1 ем невот. 2. ем. 64·50. серія невот., 5 конверс 59·00, 6 дол. 52·00, купон 12·02, 4 прем. дол. 37·00, 36·25, 37·50, 7 стабіл. 365·00, купон 12·28, 4 проц. пов. консол. 53·00, 53·50, 53·25 два ост. др. 52·13, 52·75.

Збіжжя.

Львів, 11. V.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Ячмінь одн.	23·00—23·25
Ячмінь на мливо	21·50—21·75
Ячмінь паст.	20·50—20·75
Овес шт. І. незамок.	22·00—22·25
Овес шт. І. А легко зам.	21·25—21·50
Овес шт. ІІ. незамок.	21·25—21·50
Овес шт. ІІ. А легко зам.	21·50—21·00
Висівки житні	13·50—13·75

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 4. травня ц. р. кооператива платить за льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	3·25 зол.
1 кг. масла десеров. бочкове та експ. включно з опакув.	3.30 „
молоко від 27. IV. ц. р. . .	0.18—0·19 „
копа яєць	2·60 „

Тенденція на масло, молоко та яйця сильна.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 11. V. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахорізні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички І. кл., добре умясені, повногруді товсті	1.50 зол.
Курки молоді І. кл. товсті без вапняку на ногах від 1.80 кг. вгору	1.20 „

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Управа Захоронкарської Семинарії СС Василіянок з правами державних шкіл у Львові при вул. Потоцького 95 подає до відома заінтересованих, що зголошення до іспитів на І. і ІІ. курс приймає Дирекція Заведення вже від 10. травня ц. р. до 15. червня. До подання батьків про прийняття треба долучити: 1) власноручно написаний ученицею опис життя 2) метрику хрещення, 3) свідоцтво щіплення віспи, 4) свідоцтво з останньої кляси (можна долучити вже при іспиті). Приписаний вік для кандидаток на І рік: покінчених 14 літ, а не переступлених 18. Старші кандидатки можуть бути прийняті тільки після диспенси від віку, що її видасть Кураторія за старанням Дирекції. Оплата місячна за школу 22 зол., такса іспитова на І. курс 10 зол. такса іспитова на ІІ. курс 15 зол., вписове 15 зол. У цьому ж Заведенні є теж 6-клясова всел. школа з правами державних шкіл і взірцево ведене передшкілля для дітей від 3—7 р. При школі є виховний інститут, ведений фаховими силами.

За редакцію відповідає Олександр Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.